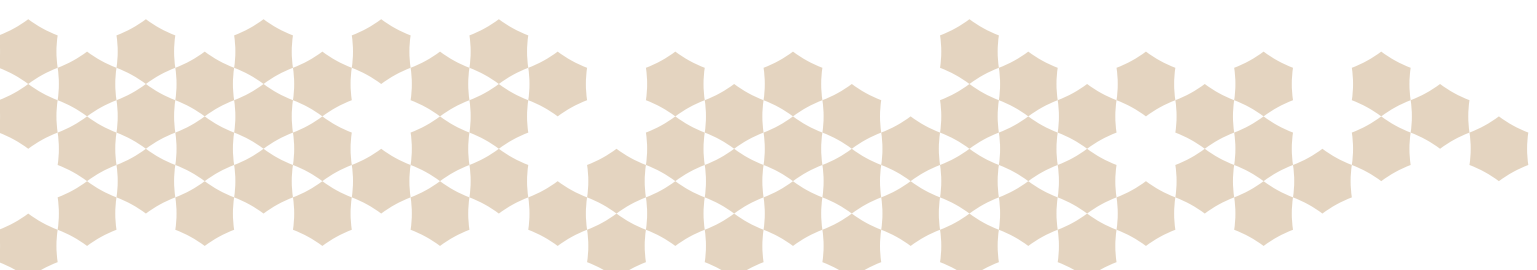

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

För sjunde året i rad sjunker andelen av de sökande som antas till högskolan. Ett fortsatt ökat antal sökande i kombination med att färre antas har skapat ett rekordhøgt söktryck till högskolan. Bland nybörjarna är det framför allt de svenska studenterna som har blivit färre och minskningen sker på fristående kurser.

Detta kapitel beskriver högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå. Statistiken beskriver inflödet till, närvaron i och utflödet av studenter från universitet och högskolor. Det är en komplex process som omfattar flera olika populationer: sökande, antagna, högskolenybörjare, registrerade studenter och examinerade. Kapitlet följer samma struktur.

Alla som söker till högskolan antas inte, och alla som antas påbörjar inte en högskoleutbildning. De som antas till och påbörjar högskolestudier består till viss del av studenter som inte har studerat i den svenska högskolan tidigare – så kallade högskolenybörjare. Men dessa utgör bara en mindre andel av alla registrerade studenter. Flertalet studenter är kvar i studier sedan tidigare eller återkommer till studier efter en tids frånvaro. Eftersom nybörjarna utgör nytillskottet till högskolan brukar dock förändringar – till exempel ökning eller minskning av antalet studenter – märkas först i den gruppen.

Ungefär hälften av alla som börjar studera i högskolan tar efter ett antal år ut examen. Eftersom det oftast tar några år att slutföra en utbildning som leder till en examen brukar förändringar tidigare i processen – till exempel ett ökat antal högskolenybörjare – märkas bland de examinerade först några år senare.

Sökande och antagna

Sökande och antagna till högskolan hösten 2014

Antalet sökande till högskolan fortsätter att öka. Inför höstterminen 2014 sökte 135 000 personer som inte tidigare studerat vid högskolan till utbildningar vid universitet och högskolor vilket kan jämföras med 134 000 hösten 2013. Detta motsvarar en ökning på en procent och innebär att de senaste sex årens trend av ökat antal sökande fortsatte. I ett längre perspektiv har antalet sökande utan tidigare högskolestudier legat på en hög nivå under dessa år (se figur 1). Fördelningen mellan könen bland sökande utan tidigare högskolestudier har varit densamma under lång tid, ungefär 60 procent kvinnor och 40 procent män.

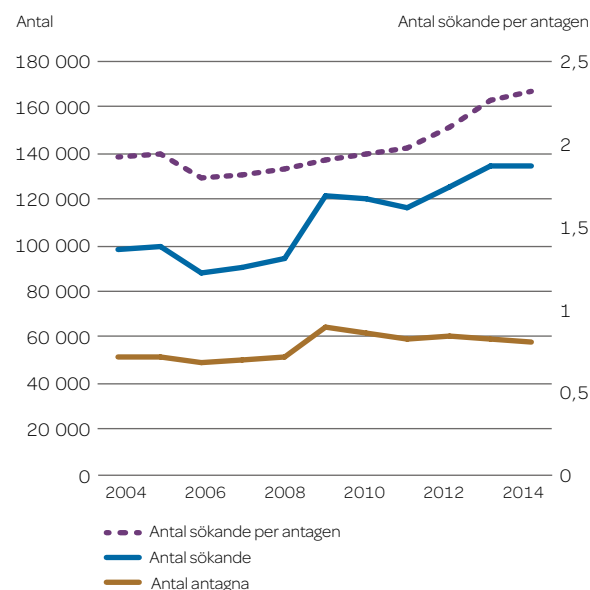
I början av 2000-talet var det omkring 100 000 sökande utan tidigare högskolestudier till varje hösttermin, men antalet minskade kraftigt mellan höstterminen 2005 och höstterminen 2006, till omkring 88 000. Därefter ökade antalet måttligt igen fram till höstterminen 2008, varefter det skedde en kraftig ökning (med 29 procent) till 121 000 nya sökande höstterminen 2009. Ökningen 2009 sammanföll både med att antalet 19-åringar i befolkningen var stort och att arbetsmarknadsläget då försämrades kraftigt. Sedan 2009 har antalet sökande legat på en hög nivå och ökat ytterligare de senaste två åren.

STATISTIKEN ÖVER SÖKANDE OCH ANTAGNA

Antagningsprocessen börjar med ansökan och antagning till högskolan. Drygt fyra månader före terminsstart är sista datumet för ansökan till utbildningar vid universitet och högskolor och därefter börjar en lång process av behörighetsprövning, urval och antagning. Statistiken som beskriver denna process är komplex eftersom populationerna är föränderliga mellan söktillfället och terminsstarten. Det är viktigt att skilja på siffror som rör behöriga sökande från siffror som gäller samtliga sökande. De sökandes behörighet är heller inte någon en gång för alla given egenskap. Man kan vara obehörig till sitt förstahandsval men behörig till sitt andrahandsval, och behörigheten kan förändras genom slutförande av behörighetsgivande utbildning.

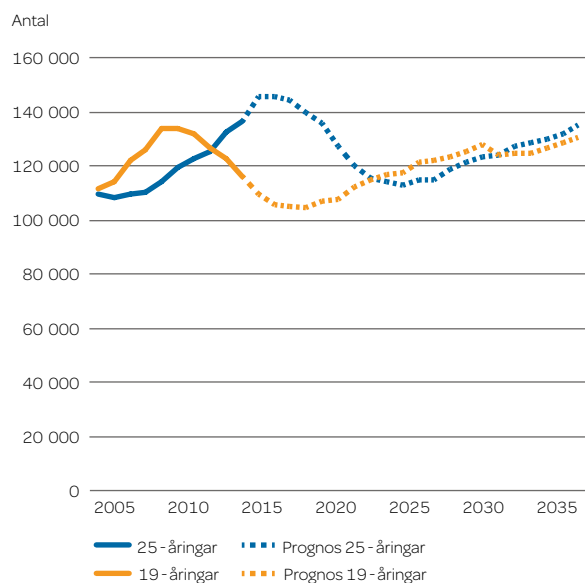
Alla som söker till högskolan antas inte, och alla som antas påbörjar inte en högskoleutbildning. Några som påbörjar studier har inte sökt inom ramen för antagningssystemet – det sker efteranmälningar till utbildningar, även efter terminsstart. Utöver nya sökande finns det ett stort antal sökande som har tidigare erfarenhet av högskolestudier.

Figur 1. Sökande och antagna utan tidigare högskolestudier per hösttermin 2004–2014. Antalet nya sökande hösten 2014 var det högsta som noterats. Endast personer med svenska personnummer ingår i redovisningen. Från och med 2007 används ett samordnat antagningssystem, NyA. Tidigare förekom en viss dubbelräkning och därför bör jämförelser över tid göras med viss försiktighet.

Figur 2. Antal 19- och 25-åringar 2005–2014 och prognos över antalet 19- och 25-åringar 2015–2035.

Antalet 19- och 20-åriga sökande utan tidigare högskolestudier har dock minskat de senaste åren. Detta hänger samman med att antalet 19-åringar i befolkningen har minskat och väntas fortsätta minska något de kommande åren. Samtidigt ökar antalet 25-åringar (se figur 2). Trots det är det fortfarande 19-åringarna som utgör den största andelen av de sökande utan tidigare högskolestudier.

Andelen sökande 19-åringar av befolkningen i samma ålder har dock ökat jämfört med föregående hösttermin. Över 29 procent av alla 19-åringar i befolkningen sökte till högskolan inför höstterminen 2014. I alla åldersgrupper var det en högre andel av befolkningen som sökte till högskolan hösten 2014 jämfört med hösten 2013, men uppgången var genomgående liten.

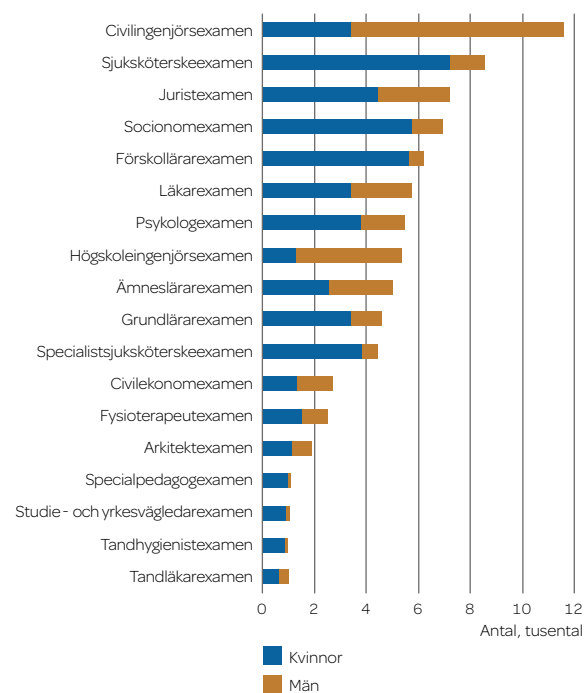
Förutom sökande utan tidigare högskolestudier finns ett stort antal sökande som redan har studerat i högskolan. Totalt sökte 425 000 personer till program och kurser vid universitet och högskolor hösten 2014. Det är en ökning med 3 procent jämfört med hösten 2013. Av det totala antalet sökande var 62 procent kvinnor och 38 procent män.

Antalet sökande varierar för olika utbildningar

Av sammantaget 175 100 behöriga förstahandssökande till olika utbildningsprogram sökte 90 900 till yrkesexamensprogram och 84 400 till program som leder till en generell eller konstnärlig examen hösten 2014.

Det finns ett femtiotal olika yrkesexamina. Flest sökande bland dessa hade civilingenjörsprogrammet med 11 600. Under den senaste femårsperioden har antalet behöriga förstahandssökande till civilingenjörsutbildningen ökat från 9 300 till 11 600. Antalet behöriga förstahandssökande till den kortare högskoleingenjörs-

Figur 3. Antal behöriga förstahandssökande till yrkesexamensprogram med minst 1 000 sökande, efter kön, höstterminen 2014.

utbildningen har också ökat under den senaste femårsperioden, från 4 500 hösten 2010 till 5 400 hösten 2014.

Efter civilingenjörsutbildningen har sjuksköterskeutbildningen det största antalet sökande med 8 600 och juristutbildningen med 7 200 behöriga förstahandssökande. Hösten 2010 var det lärarutbildningen som hade flest behöriga förstahandssökande men från och med hösten 2011 har lärarexamen ersatts av fyra nya yrkesexamina: förskolläraryrkes-, grundläraryrkes-, ämnesläraryrkes- och yrkesläraryrkesexamen. Antalet behöriga förstahandssökande till dessa fyra utbildningar sammantaget var 16 400 hösten 2014, det vill säga totalt sett fler än till civilingenjörsutbildningen.

På de flesta yrkesexamensprogram (med minst 1 000 sökande) har antalet behöriga förstahandssökande ökat jämfört med hösten 2013. Exempelvis ökade antalet behöriga förstahandssökande till ämnesläraryrkesutbildningen och grundläraryrkesutbildningen med 25 respektive 20 procent. Antalet behöriga förstahandssökande till sjuksköterskeutbildningen ökade igen efter en nedgång hösten 2013.

Könsfördelningen bland de sökande till många av de stora yrkesexamensprogrammen var mycket ojämn. Störst skillnad mellan könen fanns på sjuksköterskeutbildningen och socionomutbildningen där 84 respektive 83 procent av de behöriga förstahandssökande hösten 2014 var kvinnor. På högskoleingenjörs- och civilingenjörsutbildningen var istället andelen män 75 respektive 70 procent. Exempel på yrkesexamensprogram med jämn könsfördelning är civilekonomprogrammet med 49 procent kvinnor och läkarprogrammet med 59 procent kvinnor av de behöriga förstahandssökande.

HÖGSKOLEPROVET

Högskoleprovet anordnas två gånger om året och används som ett komplement till betyg i urvalet av sökande när det är fler behöriga sökande till en utbildning eller en kurs än det finns platser. Men högskoleprovet ger aldrig behörighet till en utbildning. Vid urval ska minst en tredjedel av platserna fördelas på grundval av betyg, minst en tredjedel på grundval av högskoleprovsresultat och högst en tredjedel på grundval av urvalsgrunder beslutade av högskolan.

Högskoleprovet är öppet för alla och det finns ingen gräns för hur många gånger man kan göra provet. Vid antagningen räknas det bästa resultatet under de senaste fem åren. Under de senaste åren har drygt hälften av provdeltagarna gjort sitt första prov medan övriga provdeltagare är sådana som har återkommit för att förbättra sina provresultat.

En stor andel av provdeltagarna är unga och denna andel har ökat. År 2014 var 82 procent av provdeltagarna under 25 år gamla, men tio år tidigare var motsvarande andel 70 procent. Andelen kvinnor som skriver provet har alltid varit lite större än andelen män, så även under 2014. Det senaste året var skillnaden liten, 53 procent av provdeltagarna var kvinnor och 47 procent var män.

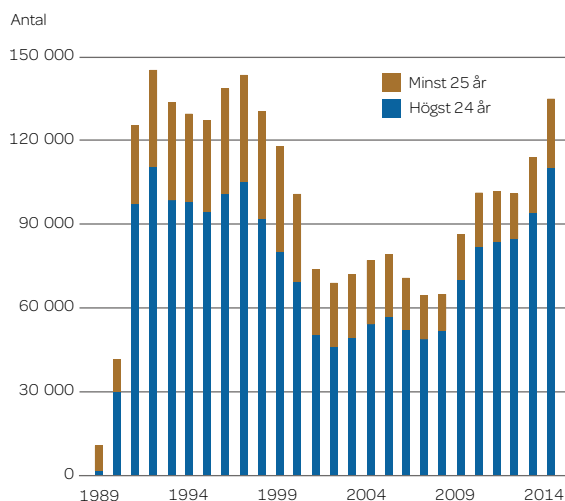
Antalet provdeltagare har varierat mycket över åren, ofta i samklang med förändringar av gymnasieskolan och reglerna för antagning till högskolan. Mellan år 2002 och 2008 låg det årliga antalet provdeltagare under 80 000. Därefter ökade antalet till drygt 100 000 under några år. Ökningen sammanföll med flera förändringar av antagningsreglerna, bl. a. de nya antagningsreglerna hösten 2010. Det året var första gången som avgångna från gymnasieskolan kunde tillgodoräkna sig meritpoäng för moderna språk, engelska, matematik och så kallade områdeskurser för hela sin gymnasietid i ansökan till högskoleutbildning.

De två senaste åren har det återigen skett en relativt stor ökning av antalet provdeltagare och under 2014

uppgick de till 135 000. Det innebar en ökning med 18 procent jämfört med de 114 000 provdeltagarna året innan. Ökningen sammanfaller med att det hösten 2014 är första gången som avgångna från gymnasieskolan med de nya gymnasiebetygen A–F kan söka till högskolan. Eftersom det råder en viss osäkerhet om hur gymnasieexamen kommer att stå sig i konkurrensen med tidigare gymnasiebetyg kan fler ha valt att skriva högskoleprovet.

Figur 4. Totalt antal gjorda högskoleprov 1989–2014 fördelade efter provdeltagarnas ålder.

Från 1991 då provet började användas även för dem med betyg från gymnasieskolan ökade antalet provdeltagare kraftigt. Den efterföljande minskningen mellan 1997 och 2002 sammanfaller med att kommunal vuxenutbildning byggdes ut och att möjligheten att läsa om gymnasiekurser för att höja betygen infördes 1997. Efter 2008 har antalet provdeltagare återigen ökat, sannolikt beroende på ändringar i antagningsreglerna som ökat provets roll i antagningen till högskoleutbildning.

Förutom yrkesexamensprogrammen finns det ett stort antal program som leder till en generell examen. Dessa program består av en, för en viss högskola fastställd, kombination av kurser och det finns stora variationer. För att kunna göra översiktliga jämförelser brukar dessa program grupperas efter inriktning enligt standarden för klassificering av svensk utbildning (SUN 2000). Dessutom finns konstnärliga examina.

För program som leder till en generell eller konstnärlig examen var det flest sökande inom företagsekonomi och administration med 12 700 sökande höstterminen 2014. Även föregående höst hade denna inriktning flest behöriga förstahandssökande. Därefter följde utbildningar inriktade mot informatik, datavetenskap och system-

vetenskap med 7 500 sökande samt ledning och administration med 6 500 sökande. Utbildningar inriktade mot journalistik och medievetenskap hade 3 600 sökande, statsvetenskap hade 3 400 sökande, medieproduktion hade 3 100 sökande och sociologi, etnologi och kulturgeografi hade 3 100 sökande.

Allt hårdare konkurrens

Antalet antagna utan tidigare högskolestudier uppgick till 58 000 personer höstterminen 2014. Det innebär en minskning med 2 procent jämfört med höstterminen 2013. Könsfördelningen var snarlik den bland de sökande med 56 procent kvinnor och 44 procent män.

Totalt blev 243 000 sökande med och utan tidigare högskolestudier antagna till program och kurser hösten 2014. Detta var en liten ökning jämfört med föregående höst. Av det totala antalet sökande var 61 procent kvinnor och 39 procent män.

I och med att antalet sökande ökade mer än antalet antagna innebar detta att konkurrensen hårdnade ytterligare, även om det är långt ifrån konkurrens bland de sökande till alla utbildningar. För sjunde året i rad sjönk andelen av de sökande som antas till högskolan. Inför hösten 2014 var andelarna antagna av sökande de minsta sedan 1997, både bland de med och de utan tidigare högskolestudier.

Andelen antagna av de behöriga förstahandssökande har varierat, men har mellan år 2000 och 2011 hela tiden överstigit 50 procent och var så hög som 57 procent år 2001. Inför höstterminen 2007 antogs 55 procent av de sökande utan tidigare högskolestudier och motsvarande siffra för höstterminen 2014 var 43 procent (42 procent för kvinnorna och 44 procent för männen). Skillnaden mellan könen i andelen antagna (2–3 procentenheter) har varit relativt stabil de senaste åren. Inför höstterminen 2014 var alltså andelen som antogs till högskoleutbildning 14 procentenheter lägre än 2000-talets högsta notering.

Även andelen som kommer in på sitt förstahandsval av det totala antalet antagna på program har minskat jämfört med föregående höst, från 56 till 54 procent för sökande utan tidigare högskolestudier. För mer utförliga uppgifter om sökande och antagna, se *Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå höstterminen 2014*, UF 46 SM 1401, UKÄ och SCB.

Söktrycket är störst på psykologutbildningen

Antalet sökande och antagna fördelar sig ojämnt över olika utbildningsprogram och det är en varierande andel av de sökande som antas. Detta innebär att söktrycket, dvs. andelen av de behöriga förstahandssökande som antas, varierar kraftigt för olika utbildningsprogram och inriktningar. För alla yrkesexamensprogram fanns det i genomsnitt 2,1 behöriga förstahandssökande per antagen höstterminen 2014. Flest behöriga förstahandssökande per antagen (bland yrkesexamensprogram med minst 100 antagna) hade utbildningarna till psykolog med nästan tio behöriga förstahandssökande per antagen.

Andra program med många sökande per antagen var de som leder till veterinärexamen, läkarexamen, juristexamen och fysioterapeutexamen som hade mellan fem och sju behöriga förstahandssökande per antagen. Utbildningar som leder till arkitektexamen, tandläkarexamen, socionomexamen, tandhygienistexamen och barnmorskeexamen hade alla mellan tre och fem behöriga förstahandssökande per antagen. Detta innebar inga avgörande skillnader sedan föregående hösttermin och även i ett längre perspektiv har samtliga dessa utbildningar haft ett relativt högt söktryck, även om det för några utbildningar har funnits vissa variationer över tid. Söktrycket till lärarutbildningarna beskrivs mer ingående i avsnittet om lärarutbildningen.

Av de behöriga förstahandssökande till något av programmen som leder till en generell eller konstnärlig examen var det 56 procent som blev antagna vilket motsvarar ett söktryck på 1,8 sökande per antagen. Högst var söktrycket på utbildningar med inriktning mot journalistik och medievetenskap (med 2,6 sökande per

Tabell 1. Antal behöriga förstahandssökande och antagna till de 10 yrkesexamensprogram med högst söktryck.

Endast program med minst 100 antagna höstterminen 2014 redovisas.

Yrkesexamensprogram	Förstahandssökande			Antagna			Förstahandssökande per antagen		
	Totalt	Andel		Totalt	Andel		Totalt	Kvinnor	Män
		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män			
Samtliga yrkesexamensprogram	90 910	65	35	43 530	59	41	2,1	2,3	1,8
Psykologexamen	5 440	70	30	560	65	35	9,7	10,4	8,3
Veterinärexamen	770	90	10	110	88	12	7,1	7,3	5,9
Läkarexamen	5 770	59	41	880	52	48	6,6	7,5	5,6
Juristexamen	7 170	62	38	1 270	58	42	5,6	6	5,1
Fysioterapeutexamen	2 530	62	38	460	67	33	5,6	5,1	6,4
Arkitektexamen	1 920	60	40	390	62	38	4,9	4,8	5,2
Tandläkarexamen	1 000	66	34	220	58	42	4,5	5,2	3,7
Socionomexamen	6 950	83	17	1 860	83	17	3,7	3,7	3,7
Tandhygienistexamen	1 010	90	10	300	84	16	3,4	3,6	2
Barnmorskeexamen	450	100	-	140	100	-	3,3	3,3	-

antagen), följt av företagsekonomi och administration (2,3 sökande per antagen), ledning och administration (2,3 sökande per antagen) och medieproduktion (2,2 sökande per antagen). Söktrycket är också högt till många utbildningar mot konstnärlig examen.

Nybörjare

Antalet nybörjare fortsätter minska

Läsåret 2013/14 började 87 700 nybörjare (nya studenter) studera vid svenska universitet och högskolor (figur 5). Det är fjärde läsåret i rad som antalet nybörjare minskar; jämfört med föregående läsår uppgick minskningen till 2 700, eller tre procent. Sedan toppåret 2009/10 med 107 000 nybörjare har antalet nybörjare minskat med totalt 18 procent. Nedgången beror på att lärosätena har minskat utbildningsvolymen som en anpassning till förändrade ekonomiska förutsättningar. Ur ett längre perspektiv är antalet nybörjare dock fortfarande högt.

Högskolenybörjare är studenter som för första gången påbörjar högskolestudier i Sverige. Både svenska och inresande studenter ingår. Minskningen av antalet nybörjare 2013/14 gäller framför allt svenska studenter. Läsåret 2013/14 minskade de svenska studenterna från 68 800 till 66 300, vilket motsvarar en nedgång på nästan fyra procent. Antalet inresande nybörjare sjönk kraftigt 2011/12 efter att anmälnings- och studieavgifter införts för inresande studenter från länder utanför EES och Schweiz. Läsåret 2013/14 sjönk antalet från 21 600 till 21 400, en nedgång med knappt en procent. Mer information om inresande nybörjare finns i kapitlet *Internationell studentmobilitet*.

Nedgången i antalet nybörjare läsåret 2013/14 berörde både män och kvinnor. Bland de svenska nybörjarna var nedgången fyra respektive tre procent. Nedgången bland inresande nybörjare var knappt en procent för både kvinnor och män. Det minskade antalet högskolenybörjare påverkade inte könsfördelningen som 2013/14 var 57 procent kvinnor och 43 procent män. De nya inresande studenterna är fortfarande betydligt färre än innan avgifterna infördes samtidigt som de fortfarande utgör en betydande del av samtliga nybörjare – 2013/14 var nästan var fjärde ny student inresande.

BASÅR

Basårsutbildning är en förutbildning om maximalt ett år. Syftet är att blivande studenter ska komplettera sina gymnasiestudier med kunskaper som motsvarar kraven på *särskild behörighet* till vissa högskoleutbildningar på grundnivå. När studenter antas till ett basår vid universitet eller högskola antas de samtidigt till den högskoleutbildning som basåret ska ge behörighet till.

Basåret har funnits i högskolan sedan 1992. Fram till 2002 gavs det endast som förutbildning till naturvetenskapliga eller tekniska högskoleutbildningar, men numera kan lärosätena ge basårsutbildning för alla utbildningsprogram på grundnivå där det finns brist på behöriga sökande samtidigt som det finns en efterfrågan på arbetsmarknaden av examinerade från utbildningen.

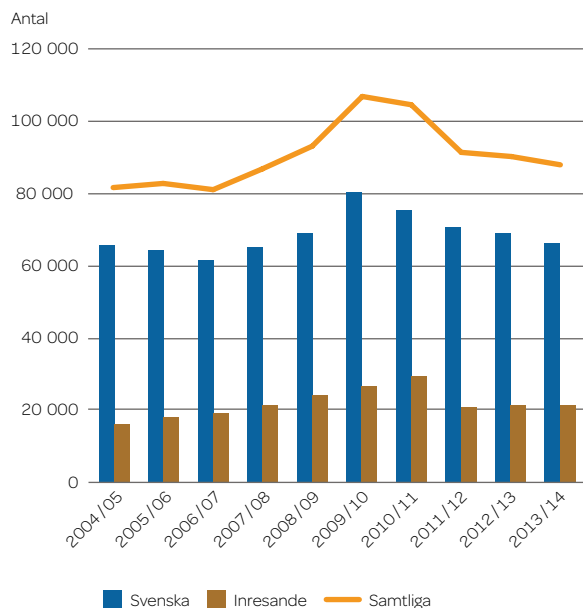
I början av 2000-talet uppgick antalet basårsstudenter årligen till cirka 3 500. Därefter skedde en kraftig ökning till drygt 5 600 studerande i basårsutbildning läsåren 2009/10 och 2010/11. Parallellt med denna utveckling skedde en ökning av antalet högskolenybörjare. Under de tre senaste läsåren har antalet basårsstudenter varit färre och läsåret 2013/14 fanns det 4 750 studenter på basåret – en minskning med cirka 540 studenter jämfört med läsåret 2012/13. Denna utveckling sammanfaller med att antalet nybörjare i högskolan har sjunkit under de senaste åren.

Männen var i majoritet bland basårsstudenterna 2013/14 då de utgjorde 61 procent. Det fanns dock enskilda lärosäten där det istället var kvinnorna som var i majoritet. Basårsstudier är vanligast i yngre åldrar och läsåret 2013/14 var majoriteten (57 procent) av de 4 750 studenterna högst 21 år. Studenter som var 31 år eller äldre utgjorde endast knappt 5 procent.

Lsåret 2013/14 fanns det basårsstudenter vid 25 högskolor och universitet. Flest fanns vid Kungl. Tekniska högskolan (909) vilket är långt fler än vid något annat lärosäte. Mittuniversitetet hade näst flest basårsstudenter (382), följt av Chalmers tekniska högskola (298) och Umeå universitet (281). Var lärosätena placerar sig i denna rangordning skiljer sig dock i viss utsträckning från det ena året till det andra.

Av de 5 290 personer som började på basåret föregående läsår (2012/13) har drygt två tredjedelar bland såväl kvinnor som män fortsatt på en högskoleutbildning direkt efter basåret, det vill säga till och med läsåret 2013/14.

Figur 5. Antalet högskolenybörjare läsåren 2004/05–2013/14. Antalet högskolenybörjare har under de senaste läsåren minskat årligen och läsåret 2013/14 var nedgången tre procent. En nedgång som beror framför allt på färre svenska högskolenybörjare. Med högskolenybörjare avses studenter som inte tidigare studerat i svensk högskoleutbildning.

De senaste uppgifterna för höstterminen 2014 visar på en fortsatt nedgång med knappt två procent i totala antalet nybörjare jämfört med höstterminen 2013. Svenska nybörjare står för hela nedgången – antalet minskade med 3,7 procent och kvinnorna minskar något mer än männen. Inresande nybörjare ökade under samma period med drygt 4 procent. Mer detaljerad redovisning av uppgifter om de inresande studenterna finns i kapitlet *Internationell mobilitet*.

Stora variationer i övergången till högskolestudier från olika gymnasieutbildningar

De allra flesta som påbörjar högskolestudier har avslutat ett program i gymnasieskolan, men det finns också andra vägar in i högskolan. Lsåret 2013/14 hade 72 procent av högskolenybörjarna studerat enbart i gymnasieskolan. 14 procent hade avslutat både en gymnasieutbildning och studier i kommunal vuxenutbildning (komvux) och ytterligare 9 procent hade studerat enbart på komvux.

Under de senaste 10 läsåren har andelen högskolenybörjare som enbart studerat i gymnasieskolan ökat med sammanlagt 15 procentenheter. Andelen som avslutat både gymnasieskolan och studier på gymnasial nivå i komvux har under samma tidsperiod nästan halverats, samtidigt som andelen som enbart studerat på komvux har sjunkit med två procentenheter. Minskningen är ett resultat av begränsade möjligheter att läsa upp gymnasiebetyg i kombination med neddragningar i komvux. Bland högskolenybörjarna är det något vanligare bland kvinnor att ha avslutat både gymnasieskolan och studier på komvux eller studier enbart på komvux. Detta hänger troligtvis samman med den större övergången till högskolestudier för kvinnor på de gymnasieprogram som inte är högskoleförberedande (se tabell 1).

Lsåret 2010/11 avslutade cirka 100 000 elever gymnasieskolan och 43 procent av dem gick vidare till högskolestudier inom tre år. Övergång till högre utbildning är vanligare bland kvinnor, 48 procent, jämfört med män, 37 procent. Från de studieförberedande programmen (Naturvetenskapsprogrammet, Samhällsvetenskapsprogrammet, International Baccalaureate, Estetiska programmet och Teknikprogrammet) är övergången hög och skillnaderna i övergångsfrekvensen mellan könen betydligt mindre: 65 procent av kvinnorna och 63 procent av männen som avslutat något av de fem program-

Tabell 2. Andel elever som påbörjat högskolestudier senast läsåret 2013/14 av de som slutförde gymnasieskolan 2010/11. De elever som slutförde gymnasieskolan läsåret 2010/11 omfattades fortfarande av *Läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94)*. De förändringar som infördes i *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011 (Gy 2011)* har således inte fått genomslag i dessa siffror. Med IV avses individuella program.

	Andel elever som slutfört gymnasieskolan läsåret 2010/11 och som påbörjat högskolestudier senast läsåret 2013/14		
	Totalt	Kvinnor	Män
Samtliga	43 %	48 %	37 %
Naturvetenskapsprogrammet (NV)	83 %	83 %	82 %
Samhällsvetenskapsprogrammet (SV)	59 %	62 %	53 %
International Baccalaureate (IB)	58 %	59 %	56 %
Estetiska programmet (ES)	45 %	46 %	41 %
Teknikprogrammet (TK)	65 %	71 %	63 %
Övriga nationella program inklusive IV	20 %	26 %	14 %

men 2010/11 hade påbörjat högskolestudier inom tre år. De övriga nationella programmen innehåller utbildningar som förbereder för ett yrke direkt efter gymnasieskolan och övergången till högskoleutbildning är betydligt lägre och uppgick till 20 procent.

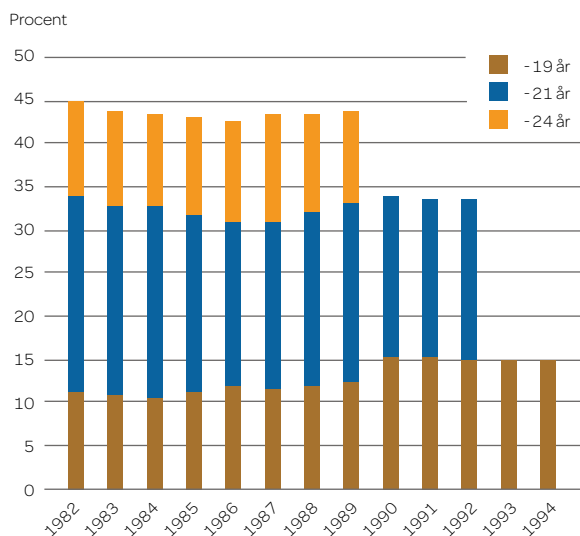
Andelen som går vidare till högskolan direkt efter avslutade gymnasiestudier är hög ur ett historiskt perspektiv, men har sjunkit något under de senaste läsåren. Lsåret 2012/13 var det 23 procent som påbörjade högskolestudier senast läsåret efter (2013/14).

Stora skillnader mellan kvinnor och män i högskolestart

År 2013 hade 15 procent av 19-åringarna (födda 1994) och 44 procent av 24-åringarna (födda 1989) påbörjat en högre utbildning (figur 6). Andelen 19-åringar som påbörjat högskolestudier ökade markant för de som fötts på 1990-talet jämfört med tidigare år. En bidragande orsak till detta är förändrade antagningsregler som gynnat yngre. Samtidigt har de som påbörjat högskoleutbildning när de är 20–24 år gamla minskat något, framför allt i åldrarna 20–21 år. Detta återspeglas också i att det skett en förnygring bland svenska högskolenybörjarna där medianåldern sjunkit från över 22 år till 21 år.

Som tidigare nämnts är det stora skillnader mellan kvinnor och män när det gäller hur stor andel som påbörjat högskolestudier. I den årskull som föddes 1988 hade 51 procent av kvinnorna påbörjat högskolestudier

Figur 6. Andelen av årskullarna födda 1982–1994 som påbörjat högskolestudier i Sverige eller utomlands senast vid 19, 21 respektive 24 års ålder. För årskullarna födda 1990–1994 är andelen som påbörjat högskolestudier vid 19 års ålder större än för de äldre årskullarna.

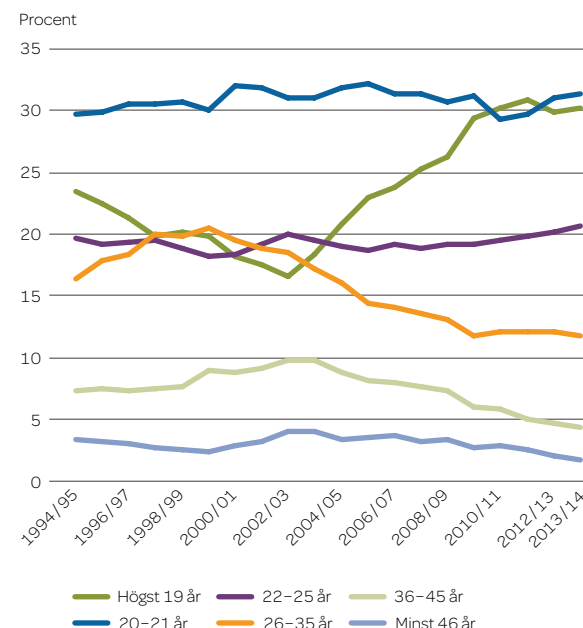
vid 24 års ålder jämfört med 36 procent av männen. Även i de årskullarna som blev 21 respektive 19 år under 2013 (födda 1992 respektive 1994) var det tydliga könsskillnader som verkar öka ju äldre årskullen blir. Dessa skillnader mellan könen har varit relativt konstanta under de senaste åren.

Det finns även stora regionala skillnader i andelen som påbörjar högskoleutbildning. Störst övergång till högre utbildning för dem som fyllt 24 år (födda 1989) var det i Stockholms och Uppsala län och lägst övergång i Gävleborgs och Norrbottens län. Störst skillnad i övergången mellan kvinnor och män är det i Jämtlands och Västerbottens län med 19 procentenheter högre övergång bland kvinnor. Skillnaderna i övergång på kommunnivå kan vara mycket stora och varierar mycket mellan olika kommuner i samma län. Den regionala rekryteringen beskrivs närmare i analysen *Stora regionala skillnader i rekrytering av unga till högre utbildning* (Statistisk analys 2014/7, UKÄ).

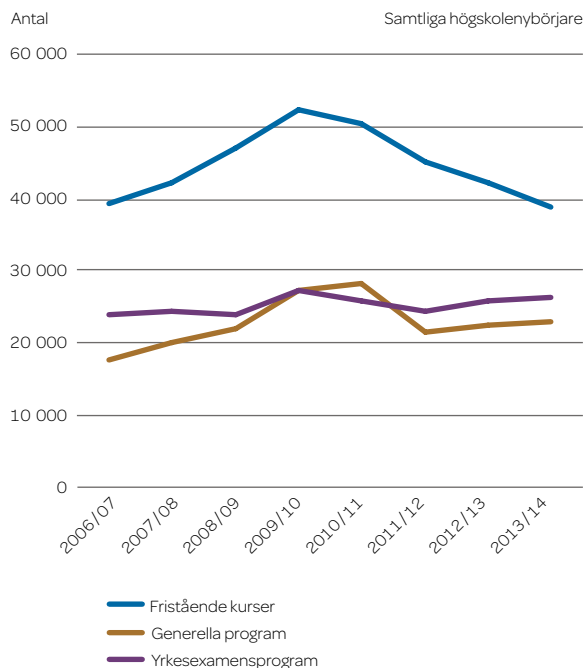
Flest yngre högskolenybörjare

Under de senaste läsåren har 19-åringarna bland högskolenybörjarna varit betydligt fler än tidigare. Detta kan förklaras delvis av att 19-åringarna varit ovanligt många i befolkningen, men även av förändrade antagningsregler och en svårare arbetsmarknad för yngre. Därmed har andelen 19-åringar av nybörjarna ökat samtidigt som andelen som är 26 år eller äldre minskat (figur 7). Sedan

Figur 7. Andelen svenska högskolenybörjare i olika åldrar under de 20 senaste läsåren. Bland de svenska högskolenybörjarna är en stor del 21 år eller yngre. Förnygringen av högskolenybörjarna som setts beror på fler 19-åringar samtidigt som andelen i de äldre åldersgrupperna minskat.

Figur 8a. Samtliga högskolenyborjare fordelade efter studieform (kurs, program mot generell examen eller yrkesexamensprogram) 2006/07–2013/14. Antalet högskolenyborjare har minskat på de fristående kurserna under de senaste lasaren. Antalet högskolenyborjare på program har samtidigt okat.

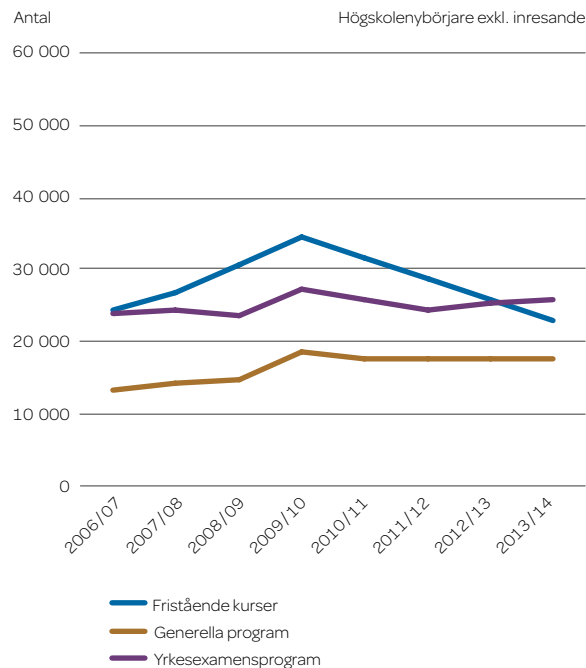
2002/03 har andelen 36–45-åringar samt andelen över 45 år mer än halverats. Även i gruppen 26–35-åringar har det skett en minskning men där började minskningen några år tidigare. Andelen 20–21-åringar och 22–25-åringar har varit relativt konstant under samma period. Eftersom föryrngringen bland nyborjarna beror på att fler börjat studera i en lägre ålder är det inte oväntat att andelen som börjat studera vid en högre ålder minskat, eftersom en student bara kan vara högskolenyborjare en gång.

Fortsatt färre nyborjare på fristående kurser

All utbildning på grundnivå och avancerad nivå ges i form av kurser. Dessa kan antingen vara fristående eller kombineras till program. Programmen kan vara yrkesexamensprogram, generella program eller konstnärliga program och kan leda till yrkesexamen, konstnärlig examen eller generell examen.

Flest högskolenyborjare finns på fristående kurser (figur 8a). Läsåret 2013/14 utgjorde dessa 44 procent av nyborjarna: 30 procent var nyborjare på ett yrkesexamensprogram och 26 procent på ett program mot generell examen. Som nämnts tidigare i kapitlet har antalet nyborjare sjunkit påtagligt sedan 2009/10. Utvecklingen ser dock olika ut för olika studieformer. Störst har förändringen varit på fristående kurser, där antalet högskolenyborjare minskat med 9 procent läsåret 2013/14. Högskolenyborjare på generella program och

Figur 8b. Högskolenyborjare exklusive inresande fordelade efter studieform (kurs, program mot generell examen eller yrkesexamensprogram) 2006/07–2013/14. Antalet svenska nyborjare har minskat under de senaste lasaren på fristående kurser och det har blivit vanligare med studier på program.

yrkesexamensprogram ökade samtidigt med 3 respektive 3 procent.

Den stora minskningen av högskolenyborjare på program mot generell examen kan härröras till införandet av studieavgifter 2010/11. De inresande studenterna minskade i samband med detta med nästan 50 procent på dessa program. Även om andelen inresande högskolenyborjare också minskat på fristående kurser är det svenska nyborjare som står för den största nedgången (figur 8b). Studier på program har blivit allt vanligare bland de svenska högskolenyborjarna (högskolenyborjare exkl. inresande) och läsåret 2013/14 var första gången sedan 2006/07 som det var fler högskolenyborjare på yrkesexamensprogram än på fristående kurser. Bland inresande studenter är fristående kurser den dominerande studieformen medan de är få på yrkesexamensprogrammen. Sett till samtliga högskolenyborjare har andelen på programutbildningar varit något större under de flesta åren sedan 2006/07.

Fler studerar på program

Hittills har antalet högskolenyborjare redovisats, det vill säga studenter som inte tidigare varit registrerade i högskolan. Många av de som påbörjar program har dock tidigare erfarenhet av högskolestudier. En stor del av de som påbörjar ett yrkesexamensprogram har tidigare studerat i högskolan; 2013/14 var andelen 44 procent. För nyborjare på generella program mot magister- eller masterexamen

är det nödvändigt att ha studerat tidigare eftersom det är ett behörighetskrav att ha en utbildning på grundnivå för att kunna antas. I det följande redovisas det totala antalet nybörjare på program (programnybörjare), vilket inkluderar både de som inte tidigare studerat och de som har gjort det tidigare (se även tabell 3 och 4).

Kandidatprogrammet är den största programformen bland de generella programmen. Läsåret 2013/14 var antalet nybörjare på dessa program 26 300, vilket var en ökning med 2 procent från föregående år. Inresande studenter utgör drygt 3 procent av nybörjarna på dessa program. Högskoleprogrammet är den minsta programformen och läsåret 2013/14 uppgick antalet nybörjare till 2 900. Under de senaste läsåren har antalet nybörjare på dessa program minskat och senaste läsåret uppgick minskningen till 9 procent. Det är framför allt svenska nybörjare som väljer program mot högskoleexamen.

Läsåret 2013/14 ökade antalet programnybörjare på masterprogram med 10 procent till 12 400. Såväl svenska nybörjare som inresande nybörjare ökade. De ettåriga magisterprogram som infördes 2007/08 hade 2013/14 4 000 programnybörjare vilket var en ökning med 6 procent från föregående läsår. Även om antalet nybörjare på magister- och masterprogram har ökat är de fortfarande färre jämfört med läsåret 2010/11 som var sista läsåret innan studieavgifterna infördes.

Tabell 4. Andel inresande nybörjare på de olika programmen.

Program mot	Andel (%) inresande bland nybörjare			
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Högskoleexamen	0,9	0,8	0,4	0,6
Kandidatexamen	6,4	2,4	2,9	3,2
Magisterexamen	53,9	30,7	32,0	33,5
Masterexamen	61,5	33,9	33,7	33,7
Yrkesexamen	1,1	0,8	1,3	1,3

Bland de svenska nybörjarna är kvinnorna fler på både kandidat-, magister- och masterprogrammen. Eftersom de inresande nybörjarna på magister- och masterprogrammen oftare är män, bidrar dessa till att skapa en något mer jämställd könsfördelning på dessa program i sin helhet. Könsfördelningen på enskilda program kan dock se annorlunda ut. På programmen mot högskoleexamen är en majoritet av nybörjarna män. Detta hör samman med att många av dessa program är inom ämnesområdet teknik som traditionellt sett är ett mansdominerat område.

Tabell 3. Nybörjare på de generella programmen samt några av de största yrkesexamensprogrammen (med mer än 1 000 nybörjare 2013/14). Nybörjarna inkluderar såväl svenska nybörjare som inresande nybörjare. Förändring (%) 2013/14 anger förändringen från läsåret 2012/13.

Program mot	Antal nybörjare				Förändring (%) 2013/14	Könsfördelning (%) 2013/14	
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14		Kvinnor	Män
Högskoleexamen	4 500	3 900	3 200	2 900	-9	41	59
Kandidatexamen	26 700	25 900	25 800	26 300	2	57	43
Magisterexamen	4 500	3 700	3 800	4 000	6	60	40
Masterexamen	14 600	10 100	11 300	12 400	10	50	50
Yrkesexamen	45 500	44 700	46 200	46 700	1	62	38
varav							
Civilingenjörsexamen	6 470	6 840	7 190	7 340	2	31	69
Sjuksköterskeexamen	5 030	5 140	5 180	5 390	4	84	16
Högskoleingenjörsexamen	4 090	4 210	4 420	4 750	7	26	74
Förskollärarexamen	-	2 980	3 360	3 630	8	92	8
Ämneslärarexamen	-	2 880	3 440	3 620	5	52	48
Grundlärarexamen	-	2 790	3 330	3 390	2	78	22
Socionomexamen	2 710	2 600	2 600	2 410	-8	84	16
Specialistsjuksköterskeexamen	1 970	2 150	2 140	2 280	7	86	14
Juristexamen	2 000	1 890	1 790	1 770	-1	59	41
Läkarexamen	1 410	1 550	1 560	1 620	4	54	46
Civilekonomexamen	2 400	2 020	2 020	1 480	-27	53	47

Fler nybörjare på yrkesexamensprogram

Läsåret 2013/14 ökade antalet nybörjare på program mot yrkesexamen med 500 till 46 700. Sammantaget utgör program mot yrkesexamen den största programformen i högskolan. Liksom föregående år beror ökningen på att det är fler helt nya studenter som inte studerat i högskolan tidigare som påbörjat studier på yrkesexamensprogram. Det har alltså blivit vanligare att börja direkt på yrkesexamensprogram. De inresande studenterna utgör endast en liten del av nybörjarna på program mot yrkesexamen

Yrkesexamensprogrammen skiljer sig mycket åt storleksmässigt. De elva största programmen hade 2013/14 cirka 80 procent av det totala antalet nybörjare på yrkesexamensprogrammen. De olika lärarprogrammen representerar tillsammans cirka en fjärdedel av nybörjarna (mer om lärarutbildningen går att läsa i avsnittet Lärarutbildningen).

Flera av de stora yrkesexamensprogrammen har ökat i antal programnybörjare 2013/14. Antalet nybörjare på de stora utbildningarna inom teknik, civilingenjörsprogrammet och högskolingenjörprogrammet, ökade med 2 respektive 7 procent till 7 340 respektive 4 750 nybörjare 2013/14. Nybörjarna på yrkesprogram inom hälsa och sjukvård ökade också: läkarprogrammet med 4 procent, sjuksköterskeprogrammet med 4 procent och specialist-sjuksköterskeprogrammet med 7 procent. Även på lärarprogrammen ökade antalet nybörjare. Dessa ökningarna är i linje med statsmaktens uttalade intentioner.

Bland de stora programmen minskade antalet nybörjare på civilekonomprogrammet respektive socionomprogrammet mest med 27 respektive 8 procent. En del lärosäten har genomfört förändringar i sitt utbildningsutbud och erbjuder istället för civilekonomutbildning olika kandidat-, magister- och masterutbildningar i ekonomi, vilket kan förklara en del av minskningen på civilekonomprogrammet.

På många av yrkesexamensprogrammen är könsfördelningen sned. Läsåret 2013/14 var det endast fem program där könsfördelningen var 40–60 eller jämnare. Dit hör ämneslärar- och yrkeslärarprogrammet, läkarprogrammet, juristprogrammet och civilekonomprogrammet. Mest kvinnodominerat är barnmorskeprogrammet och specialpedagogprogrammet medan sjöingenjör- och officersprogrammet är de mest mansdominerade. Män dominerar generellt på program inom teknik medan kvinnor dominerar på program inom vård och omsorg, medicin och odontologi samt inom lärarutbildningarna.

Den sociala snedrekryteringen består

Den sociala snedrekryteringen till högskolan handlar om att den sociala bakgrunden påverkar sannolikheten att börja i högskolan. Ett sätt att åskådliggöra detta är att redovisa andelen som påbörjat högskolestudier senast

STUDENTER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Universitet och högskolor ska aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för studenter och sökande till högre utbildning, oavsett bland annat funktionsnedsättning, enligt diskrimineringslagen.

Det finns möjlighet att ansöka om bidrag för särskilt pedagogiskt stöd för studenter med funktionsnedsättning för de kostnader som överstiger 0,3 procent av anslaget för grundutbildning. Dessa nationella medel fördelas av Stockholms universitet på uppdrag av regeringen. Stockholms universitet har också i uppdrag att redovisa uppgifter om studenter med funktionshinder vid universitet och högskolor.

Tabell 5. Uppgifter om pedagogiskt stöd åren 2012–2014.

	2012	2013	2014
Kostnader för särskilt pedagogiskt stöd (tkr)	63 566	62 915	66 130
Andel av kostnaderna som avser utbildningstolkning	62 %	60 %	56 %
Anvisade medel (tkr)	32 334	28 317	33 192
Antal studenter med tillgång till pedagogiskt stöd	8 616	9 877	11 063

Kostnaderna för personliga pedagogiska insatser samt riktade pedagogiska insatser som erbjuds studenter i grupp uppgick år 2014 till 66 miljoner kronor. Utbildningstolkning (huvudsakligen teckenspråk) stod för 56 procent av kostnaden. Av Stockholms universitets redovisning framgår det vidare att under 2014 fick knappt 11 100 studenter tillgång till lärosätenas stödresurser genom kontakt med en samordnare av pedagogiskt stöd. Det var en ökning med 12 procent jämfört med 2013. Ytterligare omkring 440 studenter kom till samordnares kännedom via lärare och vägledare.

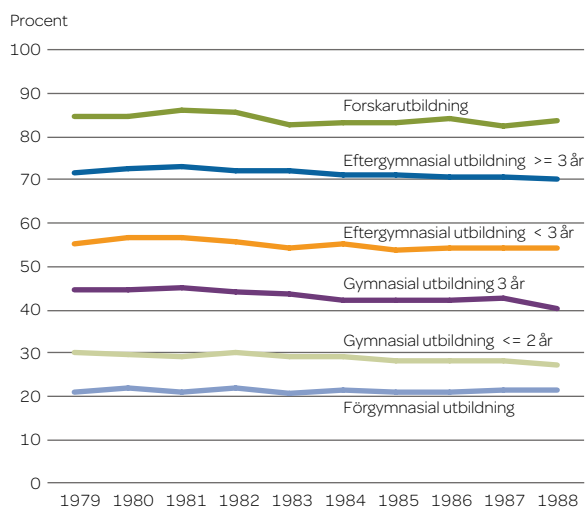
Källa: Stockholms universitets årsredovisning 2014.

vid en viss ålder bland individer som är födda samma år men som har skilda sociala bakgrunder (här mätt med hjälp av föräldrarnas utbildningsnivå). Bland dem som föddes år 1988 var det totalt sett 44 procent som hade börjat i högskolan senast vid 25 års ålder. Men bland dem som hade minst en förälder med forskarexamen (licentiat- eller doktorsexamen) var övergången betydligt större – 84 procent. Jämförelsevis var det endast 22 procent som hade börjat i högskolan bland dem vilkas föräldrar hade en förgymnasial utbildning (exempelvis folkskola eller grundskola). Mellan dessa två ytterligheter fördelar sig övriga studenter och den sociala snedrekryteringen är tydlig: ju längre utbildning föräldrarna har, desto sannolikare är det att man börjar studera i högskolan.

Figur 9. Andel som har påbörjat en svensk högskole- utbildning senast vid 25 års ålder bland personer födda 1979–1988 från olika sociala ursprung (föräldrarnas utbildningsnivå). Ju längre utbildning föräldrarna har, desto vanligare är det att man börjar studera i högskolan – sambandet gäller för samtliga födelsekullar.

Genom att jämföra flera födelsekullar kan man se om det har skett någon förändring av sambandet mellan socialt ursprung och övergången till högskolan (se figur 9). En sådan jämförelse visar att den sociala snedrekryteringen har varit i stort sett oförändrad bland dem som föddes 1979–1988, det vill säga de tio senaste födelsekullarna som har kunnat följas till och med 25 års ålder. Individer från samma sociala ursprung har en liknande andel som börjar i högskolan oavsett vilket år de är födda.

Det är viktigt att notera att detta är en övergripande bild. I fördjupade analyser av hur den sociala snedrekryteringen utvecklats över tid – kanske med fokus på övergången till vissa specifika högskoleutbildningar – skulle det kunna framträda förändringar.

Den sociala snedrekryteringen till högskolan uppträder enligt samma mönster för båda könen – det vill säga ju högre utbildning föräldrarna har, desto mer sannolikt är det att man påbörjar högskolestudier. Men eftersom kvinnor börjar i högskolan i större utsträckning än män så är det en större andel av kvinnorna i varje social kategori (mätt med hjälp av föräldrarnas utbildningsnivå) som börjar i högskolan. Bland dem som föddes 1988 och som hade en eller två forskarutbildade föräldrar så var det 86 procent av kvinnorna och 81 procent av männen som hade börjat i högskolan senast vid 25 års ålder. I gruppen vilkas föräldrar hade en förgymnasial utbildning hade 28 procent av kvinnorna och 15 procent av männen gjort detsamma. Dessa kombinationer av kön och social bakgrund visar således att kvinnor med forskarutbildade föräldrar går vidare till högskolan i störst utsträckning och män vilkas föräldrar endast har en förgymnasial utbildning går vidare till högskolan i minst utsträckning.

Figur 9 visar också att bland dem som föddes år 1988 och hade en förälder med en längre högskoleutbildning eller motsvarande (eftergymnasial utbildning 3 år eller längre) hade omkring 70 procent påbörjat en högskoleutbildning vid 25 års ålder (dvs. fram till och med år 2013). Om föräldrarna hade en treårig gymnasieutbildning var motsvarande andel 40 procent. Det innebär att det var nästan dubbelt så vanligt att påbörja en högskoleutbildning om föräldrarna hade en längre högskoleutbildning jämfört med om de hade en längre gymnasieutbildning. Jämför man istället med dem vars föräldrar endast hade förgymnasial utbildning (för vilka övergången var 22 procent) så var det mer än tre gånger så vanligt att börja studera i högskolan om föräldrarna hade en längre högskoleutbildning.

Den sociala sammansättningen bland nybörjarna

Den sociala sammansättningen bland nybörjarna i högskolan motsvaras av vilken social bakgrund som nybörjarna har, det vill säga hur stor andel som har högt utbildade föräldrar etc. Sammansättningen bestäms dels av den sociala snedrekryteringen, dels bestäms den av hur den sociala bakgrunden ser ut i befolkningen som helhet i motsvarande ålder som nybörjarna eftersom det är från denna grupp som nybörjarna rekryteras.

Läsåret 2013/14 var högskolenybörjare yngre än 35 år cirka 61 900 till antalet om de inresande studenterna exkluderas. Andelen med högt utbildade föräldrar, det vill säga åtminstone en av föräldrarna hade avslutat minst en treårig eftergymnasial utbildning, uppgick till 38 procent. Nära 39 procent hade föräldrar med en medelhög utbildning (treårig gymnasieutbildning eller en eftergymnasial utbildning kortare än tre år) och knappt 23 procent hade lågutbildade föräldrar (högst tvåårig gymnasieutbildning).

Även om den sociala snedrekryteringen inte har förändrats varierar den sociala sammansättningen bland nybörjarna dock över tid. Under den senaste tioårsperioden har det blivit vanligare både med föräldrar som har en hög och en medelhög utbildning, varför det har blivit ovanligare med lågutbildade föräldrar. Förändringen hänger ihop med att utbildningsnivån har höjts över tid bland föräldrarna till samtliga personer i motsvarande ålder som högskolenybörjarna.

På grund av den sociala snedrekryteringen till högskolan (se föregående avsnitt) skiljer sig den sociala sammansättningen bland nybörjarstudenterna från den i befolkningen som helhet. Bland de nya studenterna fanns det exempelvis en överrepresentation av högt utbildade föräldrar eftersom andelen bland dem var, som redan nämnts, 38 procent medan motsvarande andel bland samtliga personer i åldersgruppen 19–34 år (år 2013) var 25 procent.

Studenter med lågutbildade föräldrar läser till yrkes- och förskollärare

Förutom att det är vanligare att individer från hem med högutbildade föräldrar studerar på högskolan läser studenter från olika sociala ursprung delvis på olika högskoleutbildningar. På vissa långa utbildningar som kräver höga gymnasiebetyg för att antas och som samtidigt förbereder för yrken med goda karriärmöjligheter är det till exempel en jämförelsevis stor andel av studenterna som har högutbildade föräldrar. Bland nybörjarna på yrkesexamensprogram läsåret 2013/14 utgjorde studenter med högutbildade föräldrar cirka 66 procent på var och en av de tre utbildningarna till läkare, arkitekt och landskapsarkitekt. Andelen med lågutbildade föräldrar var liten på dessa utbildningar – den varierade mellan 4 och 8 procent. Istället utgjorde nybörjarstudenter med lågutbildade föräldrar en ganska stor andel på utbildningarna till yrkeslärare (47 procent), förskollärare (41 procent) och studie- och yrkesvägledare (37 procent).

På de generella programmen börjar studenter med högutbildade föräldrar i större utsträckning på program som leder fram till en masterexamen än på program som leder fram till en högskoleexamen. Läsåret 2013/14 utgjorde de 50 procent av de förra och 24 procent av de senare. För studenter med lågutbildade föräldrar är det tvärtom – de börjar i större utsträckning på program mot en högskoleexamen (32 procent av nybörjarna) än på masterprogram (16 procent av nybörjarna).

Även på konstnärliga utbildningar är det en förhållandevis stor andel som har högutbildade föräldrar. Studerandeantalet är dock ofta litet på dessa utbildningar och då presenterar UKÄ inte uppgifter om social bakgrund för ett enskilt läsår. För det senaste läsåret 2013/14 redovisas uppgifter om den sociala sammansättningen vid tre av de konstnärliga högskolorna – där utgjorde nya studenter med högutbildade föräldrar 61 procent på Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, 50 procent på Stockholms konstnärliga högskola och 46 procent på Konstfack.

Läs mer i *Universitet och högskolor. Högskolenybörjare 2013/14 och doktorandnybörjare 2012/13 efter föräldrarnas utbildningsnivå*, Statistiska meddelanden, UKÄ och SCB. En analys av sambandet mellan social bakgrund och genomströmning (examensfrekvens) på några yrkesexamensprogram finns redovisade i UKÄ:s rapport *Social bakgrund och genomströmning i högskolan – en studie av långa och medellånga yrkesexamensprogram* (rapport 2013:4).

Snedrekryteringen utifrån utländsk bakgrund har minskat

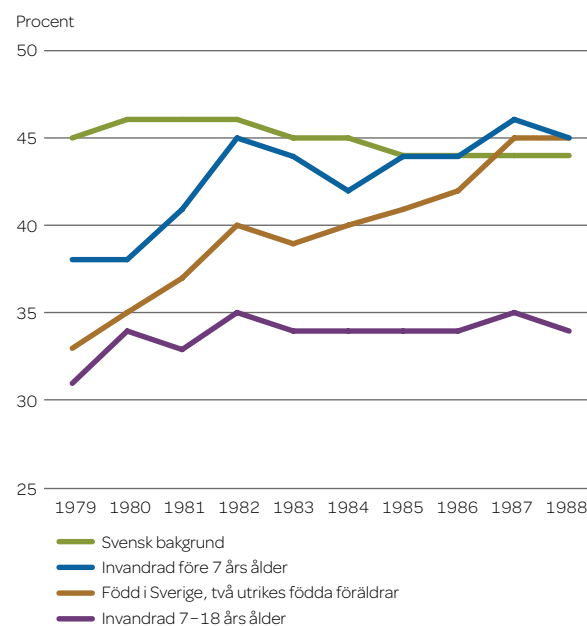
I den svenska befolkningen ingår personer med såväl svensk som utländsk bakgrund. Studenter med svensk bakgrund är födda i Sverige och minst en av deras föräldrar har också fötts här. Utländsk bakgrund har följaktli-

gen de studenter som antingen själva är födda utomlands eller som är födda i Sverige men där båda föräldrarna är utrikesfödda. Inresande studenter kommer till Sverige i syfte att studera och räknas inte till den svenska befolkningen; de ingår därför inte i beskrivningarna av studenter med svensk respektive utländsk bakgrund.

Ett sätt att illustrera om det föreligger någon snedrekrytering utifrån svensk respektive utländsk bakgrund till högskolan är att redovisa i vilken utsträckning personer i dessa båda grupper som är födda samma år påbörjar högskolestudier. I födelsekullen 1988 fanns det en liten skillnad: 41 procent av dem med utländsk bakgrund och 44 procent av dem med svensk bakgrund hade börjat studera i högskolan senast vid 25 års ålder, det vill säga år 2013.

Denna bild förändras delvis om man tar hänsyn till om studenter med utländsk bakgrund är födda i Sverige eller inte och vid vilken ålder de i så fall har invandrat. Bland födda 1988 och som invandrade vid 7–18 års ålder hade 34 procent börjat i högskolan senast vid 25 års ålder (de som invandrat efter 18 års ålder ingår inte i denna uppföljning av födelsekullar). Det är alltså en betydligt mindre övergångsandel jämfört med dem som har svensk bakgrund, vilkas andel var 44 procent. Det är även en betydligt mindre andel jämfört med de två andra grupperna med utländsk bakgrund, det vill säga de som är födda i Sverige med två utrikesfödda föräldrar eller

Figur 10. Andel som har påbörjat en svensk högskoleutbildning senast vid 25 års ålder bland personer födda 1979–1988 med svensk eller utländsk bakgrund (tre olika indelningar redovisas). I samtliga födelsekullar är det den utländska grupp som har invandrat mellan 7 och 18 års ålder som i minst utsträckning har gått vidare till högskolan.

som själva invandrat före 7 års ålder. I båda dessa grupper hade 45 procent påbörjat högskolestudier senast vid 25 års ålder. Hela skillnaden i snedrekrytering utifrån svensk eller utländsk bakgrund kan således tillskrivas dem som flyttade till Sverige i åldrarna 7–18 år.

En uppföljning av de tio födelsekullarna 1979–1988 visar emellertid att det inte alltid har sett ut på detta sätt – i de äldre födelsekullarna släpade nämligen samtliga studenter med utländsk bakgrund efter dem med svensk bakgrund. Exempelvis så hade 45 procent av studenterna med svensk bakgrund börjat i högskolan i årskullen född 1979. I de tre grupperna med utländsk bakgrund så var det 31 procent (invandrad 7–18 år), 33 procent (född i Sverige, två utrikesfödda föräldrar) och 38 procent (invandrad före 7 års ålder) som börjat i högskolan senast vid fyllda 25.

Övergången till högskolan i födelsekullarna 1979–1988 bland dem med svensk respektive utländsk bakgrund ser i stora delar ut på liknande sätt för kvinnor och män, om än på olika nivåer eftersom en större andel av kvinnorna fortsätter till högskolan. När kön kombineras med svensk eller utländsk bakgrund betyder det till exempel att män som har invandrat någon gång i åldersspannet 7–18 år påbörjar högskolestudier i minst utsträckning, endast 29 procent.

Det finns också andra faktorer än invandringsålder och kön som gör skillnad för om en person med utländsk bakgrund börjar i högskolan eller inte. Exempelvis har det betydelse vilket land som man själv eller föräldrarna har invandrat från. Och bland såväl dem med svensk som utländsk bakgrund gör föräldrarnas utbildningsnivå stor skillnad. Läs mer i *Universitet och högskolor. Svensk och utländsk bakgrund för studenter och doktorander 2012/13*, Statistiska meddelanden, UF 19 SM 1401, UKÄ och SCB.

Andelen med utländsk bakgrund har blivit större bland nybörjarna

Sammansättningen utifrån svensk eller utländsk bakgrund bland nybörjarna i högskolan speglar i första hand hur stor andel som har svensk eller utländsk bakgrund i befolkningen som helhet i motsvarande ålder som nybörjarna. Därutöver bestäms sammansättningen av hur stor andel som fortsätter till högskolan i gruppen med svensk respektive utländsk bakgrund (den övergång som beskrevs i föregående avsnitt).

Av de 66 200 studenterna under 65 år (exklusive inresande studenter) som började i svensk högskola för första gången läsåret 2013/14 hade 20 procent utländsk bakgrund medan 80 procent hade svensk bakgrund. Förra läsåret (2012/13) utgjorde nybörjarna med utländsk bakgrund 19 procent och för tio år sedan, läsåret 2004/05, utgjorde de 16 procent. En orsak till denna förändring av studentsammansättningen är att andelen med utländsk bakgrund också har ökat i befolkningen som helhet

under perioden. En ytterligare orsak, vilken framgick av det tidigare avsnittet, är att övergången till högskolan har ökat bland dem med utländsk bakgrund samtidigt som den varit ungefär densamma bland dem med svensk bakgrund.

Nybörjare med utländsk bakgrund studerar ofta till apotekare

Nya studenter med svensk respektive utländsk bakgrund studerar i ungefär samma utsträckning på utbildningar som leder fram till en generell examen eller en yrkesexamen: läsåret 2013/14 utgjorde studenter med svensk bakgrund 81 respektive 80 procent i dessa båda examens-kategorier och studenter med utländsk bakgrund utgjorde följaktligen 19 respektive 20 procent.

På några enskilda utbildningar är fördelningen dock en annan. Bland annat var andelen med utländsk bakgrund stor på några yrkesexamensutbildningar – på utbildningen till apotekare hade 68 procent av nybörjarna utländsk bakgrund och näst därefter kom utbildningen till receptarie med 67 procent. På utbildningarna till fysioterapeut (tidigare sjukgymnast) och psykolog är andelen med utländsk bakgrund istället liten,

Tabell 6. Yrkesexamensprogram med stor respektive liten andel nybörjare med utländsk bakgrund läsåret 2013 / 14 (program med minst 100 nybörjare redovisas). På utbildningen till apotekare är studenter med utländsk bakgrund som allra mest välrepresenterade och utgör 68 procent av nybörjarna. Samtidigt utgör de endast 5 procent på utbildningen till fysioterapeut.

Yrkesexamens-program	Svensk bakgrund (%)	Utländsk bakgrund (%)	Antal totalt
Alla yrkesexamens-program	80	20	25 914
Stor andel med utländsk bakgrund			
Apotekarexamen	32	68	202
Receptarieexamen	33	67	192
Tandhygienistexamen	41	59	153
Tandläkarexamen	45	55	187
Biomedicinsk analytikerexamen	51	49	375
Liten andel med utländsk bakgrund			
Sjökaptens- och styrmansexamen	87	13	109
Arkitektexamen	87	13	149
Juristexamen	87	13	929
Civilekonomexamen	87	13	1 015
Psykologexamen	89	11	225
Fysioterapeutexamen*	95	5	363

* TIDIGARE Sjukgymnastexamen.

5 respektive 11 procent. Se tabell 6 för mer information om vilka yrkesexamensprogram som har den största respektive minsta andelen nybörjare med svensk respektive utländsk bakgrund.

Även inom området lant- och skogsbruk är det flera utbildningar som har en liten andel studenter med utländsk bakgrund och ibland finns det inte en enda nybörjare med sådan bakgrund. Men eftersom antalet nybörjare är litet på de enskilda utbildningarna inom området har dessa inte särredovisats i tabellen. Slår man samman samtliga nybörjare på olika yrkesexamensprogram inom lant- och skogsbruk läsåret 2013/14 så hade 5 procent utländsk bakgrund.

I jämförelse med det tidigare läsåret 2012/13 så är det i stort sett samma yrkesexamensprogram som har en stor respektive liten andel studenter med svensk respektive utländsk bakgrund bland nybörjarna.

Studenterna

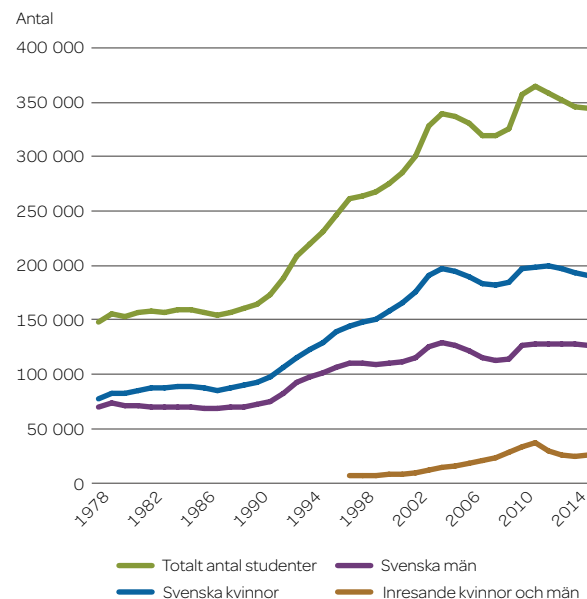
I högskolan utgör nybörjarna endast en del av samtliga studenter. Förutom nybörjarna finns det i studentpopulationen som helhet också de som är kvar i studier sedan tidigare år och de som återkommer till studier efter frånvaro. Totalt studerade 344 100 personer (registrerade studenter) någon gång under höstterminen 2014 i utbildning på grundnivå eller avancerad nivå (figur 11). Av dessa var drygt 25 400 inresande studenter, vilket motsvarar sju procent av hela studentpopulationen hösten 2014.

Det totala antalet studenter har under de senaste höstterminerna minskat, från som mest 365 000 hösten 2010 till 344 100 hösten 2014, en nedgång på knappt sex procent. Nedgången mellan hösten 2013 och 2014 på cirka 1 400 studenter var dock mindre jämfört med föregående höstterminer. Bland de svenska studenterna skedde nedgången framför allt bland kvinnor. Höstterminen 2014 ökade antalet inresande studenter för första gången sedan studieavgifter infördes och uppgick till 25 400 studenter.

Ur ett längre perspektiv är antalet studenter i den svenska högskolan fortfarande högt. På 1950-talet studerade mindre än 50 000 personer vid högskolan och i slutet av 1960-talet hade antalet ökat till drygt 100 000. Högskolereformen 1977 innebar att i stort sett all eftergymnasial utbildning fördes in i högskolan och vid början av 1980-talet omfattade den nästan 160 000 studenter. Under 1990-talet började en successiv utbyggnad av högskolan och antalet studenter ökade från 173 000 hösten 1990 fram till hösten 2003 då det fanns 340 000 studenter i högskolan. Detta följdes av minskade studentantal på grund av lägre efterfrågan från studenter. I spåren av den ekonomiska krisen ökade efterfrågan på utbildning igen och från hösten 2008 ökade antalet studenter fram till hösten 2010 då det fanns 365 000 studenter. En

Figur 11. Registrerade studenter i utbildning på grundnivå och avancerad nivå per hösttermin 1977–2014.

Antalet studenter minskade med knappt 1 400 höstterminen 2014 jämfört med föregående hösttermin. Antalet studenter har minskat kontinuerligt under de senaste höstterminerna, men i ett längre perspektiv är antalet studenter fortsatt högt.

tillfällig utbyggnad av högskolan under dessa år gav lärosätena möjlighet att utbilda fler studenter än någonsin. Under de senaste åren har universiteten och högskolorna anpassat sig till minskade anslag och antalet studenter har därför återigen minskat.

Det är fler kvinnor än män bland studenterna. Andelen kvinnor ökade i samband med 1977 års högskolereform då kvinnodominerade utbildningar som lärar- och vårdutbildningar införlivades i högskolan. Könsfördelningen bland de svenska studenterna har sedan början på 2000-talet hållit sig på nivån 40–45 procent män och 55–60 procent kvinnor. Av det totala antalet registrerade studenter hösten 2014 var 59 procent kvinnor och 41 procent män.

Färre studenter i campusutbildning

Den traditionella studieformen inom högskolan har varit campusutbildning och denna form är fortfarande vanligast. Hösten 2014 fanns det 271 000 studenter som studerade enbart på campus, vilket var en minskning med knappt 2 100 jämfört med föregående läsår. Antalet studenter som studerar enbart på campus har minskat årligen sen hösten 2010 då det fanns 281 000 studenter. I statistiken definieras distansutbildning som utbildning där lärare och studenter i huvudsak är åtskilda i tid och rum. Det innebär att både helt webbaserad utbildning utan fysiska träffar och utbildning med några få träffar, till exempel utbildning vid lärcentrum, räknas hit. Hös-

ten 2014 uppgick antalet studenter som enbart studerade på distans till drygt 57 000. Antalet studenter som studerar enbart på distans ökade under flera år fram till hösten 2011 då det fanns 65 000 studenter, en utbyggnad som stöddes initialt med extra resurser under beteckningen Sveriges Nätuniversitet (2002–2004). Mellan hösten 2011 och 2013 minskade antalet studenter; kvinnorna har emellertid minskat något mer än männen. Hösten 2014 minskade antalet kvinnor bland distansstudenterna med drygt 500 studenter och samtidigt ökade antalet män med 600, vilket gav en marginell ökning i antalet distansstudenter totalt sett jämfört med hösten 2013.

En grupp studenter kombinerar distans- och campusutbildning. Hösten 2014 fanns det 16 000 studenter i denna grupp. Sen hösten 2010 har antalet studenter som kombinerar distans- och campusutbildning minskat årligen, men hösten 2014 ökade antalet jämfört med föregående termin. Ökningen uppgick till 700 studenter, bland kvinnor 4 procent och bland män 5 procent.

Som tidigare har nämnts är det fler kvinnor än män som studerar på högskolan. Könsfördelningen är ännu snedare bland studenter som studerar enbart på distans, där kvinnor utgör 67 procent av studenterna. Distansstudenter läser i högre omfattning fristående kurser och på deltid. Utmärkande är också att en stor del av dem har en tidigare examen. För mer uppgifter om distansstudenter, se *Studenter och examina på grundnivå och avancerad nivå 2012/13*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 1401, UKÄ och SCB.

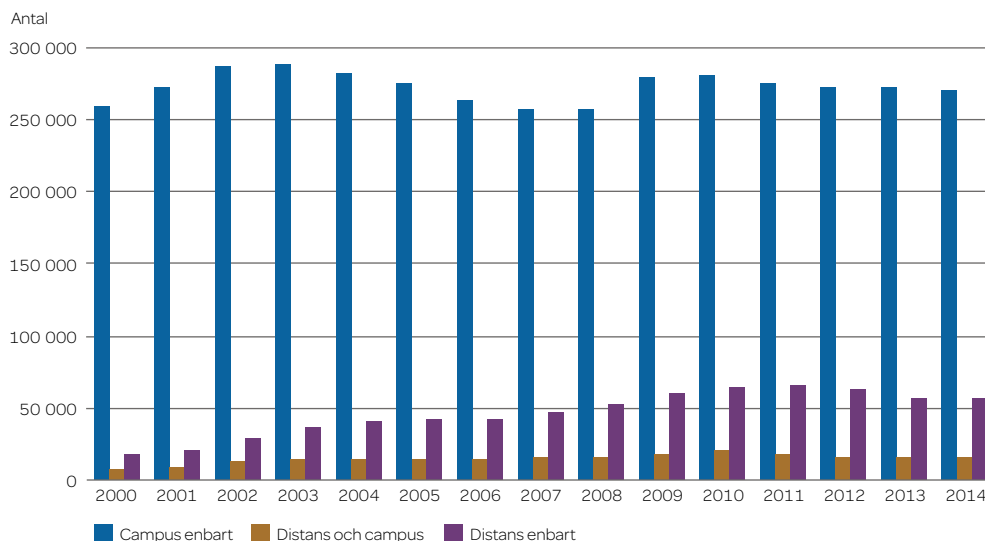
MASSIVE OPEN ONLINE COURSE – MOOC

MOOC är en ny studieform i Sverige. MOOC står för Massive Open Online Course och är storskaliga, nätbaserade kurser som är öppna för alla som anmäler sig. Kurserna är avgiftsfria och ställer inga krav på förkunskaper. I Sverige ger kurserna inte några högskolepoäng, men mot en avgift kan studenten i vissa fall få ett intyg. Kurserna arrangeras tillsammans med en extern aktör som tillhandahåller en nätbaserad plattform för kursen, som till exempel edX eller Coursera.

Under hösten 2014 anordnade Karolinska institutet två MOOCs som attraherade nästan 56 000 studenter och institutet har utvecklat ytterligare kurser som ges våren 2015. Även Lunds universitet och Chalmers tekniska högskola startar MOOCs vårterminen 2015 och ytterligare några lärosäten uppger på sina hemsidor att de under 2015 kommer att anordna egna MOOCs. Lärosäten nämner bland annat i årsredovisningar och på sina hemsidor att MOOC är ett sätt att marknadsföra lärosätet och bredda rekryteringen. Att utveckla MOOCs ses också som ett sätt att lära sig ny teknik och utveckla pedagogiken.

Det finns oklarheter avseende MOOCs ställning i det svenska högskolelandskapet och UKÄ har fått i uppdrag av regeringen att utreda möjligheter och hinder med ett införande av öppen nätbaserad utbildning (MOOCs) i svensk högskola. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 februari 2016.

Figur 12. Antal registrerade studenter höstterminen 2000–2014 per studieform. Antalet studenter som studerar enbart på campus minskade läsåret 2013/14 samtidigt som studenter som studerar på distans eller kombinerar distans- och campusstudier ökade något.

Deltagandet i högskoleutbildning högst vid 22 års ålder

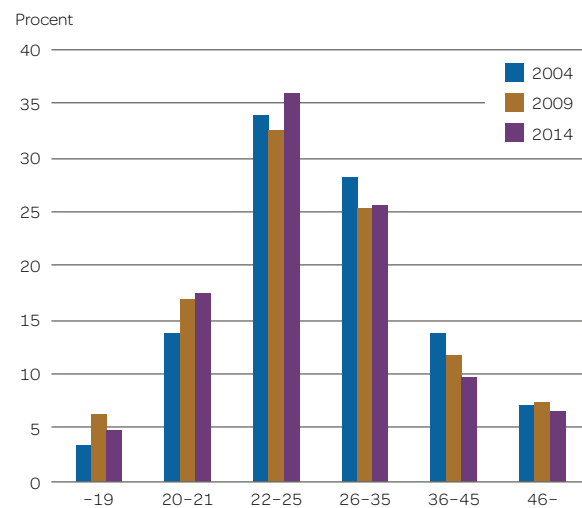
Andelen av befolkningen som studerar i högskolan varierar mellan olika åldersgrupper. Deltagande i högskoleutbildning hösten 2014 var högst bland 22-åringarna där 25 procent studerade på grundnivå eller avancerad nivå. Bland 22-åriga kvinnor var deltagandet 30 procent, vilket är 10 procentenheter högre än deltagandet bland männen i denna ålder, 20 procent. I samtliga åldrar är studie-deltagandet större bland kvinnor än män (figur 13).

Föryngring av den svenska studentpopulationen

De senaste tio åren har det skett en föryngring av den svenska studentpopulationen. Andelen studenter som är 25 år eller yngre har ökat samtidigt som de som är äldre har minskat. Höstterminen 2004 utgjorde gruppen studenter som var under 25 år 51 procent; höstterminen 2014 hade denna siffra ökat till 58 procent. Under samma tidsperiod har andelen studenter under 21 år ökat med 5 procentenheter.

Flera sammanfallande faktorer har gjort att studentpopulationen blivit yngre. En del av förklaringen är att det avspeglar förändringar i åldersgruppernas storlek i befolkningen. Därutöver har förändrade antagningsregler gynnat yngre studenter samtidigt som effekterna av kunskapslyftet 1997–2002 klingat av. Syftet med kunskapslyftet var i första hand att öka möjligheterna för äldre att komplettera sin utbildning. Dessutom har utbudet av programutbildning, där yngre studenter är i majoritet, ökat medan utbudet av fristående kurser, som traditionellt lockar äldre studenter, minskat (läs mer i avsnittet Helårsstudenter).

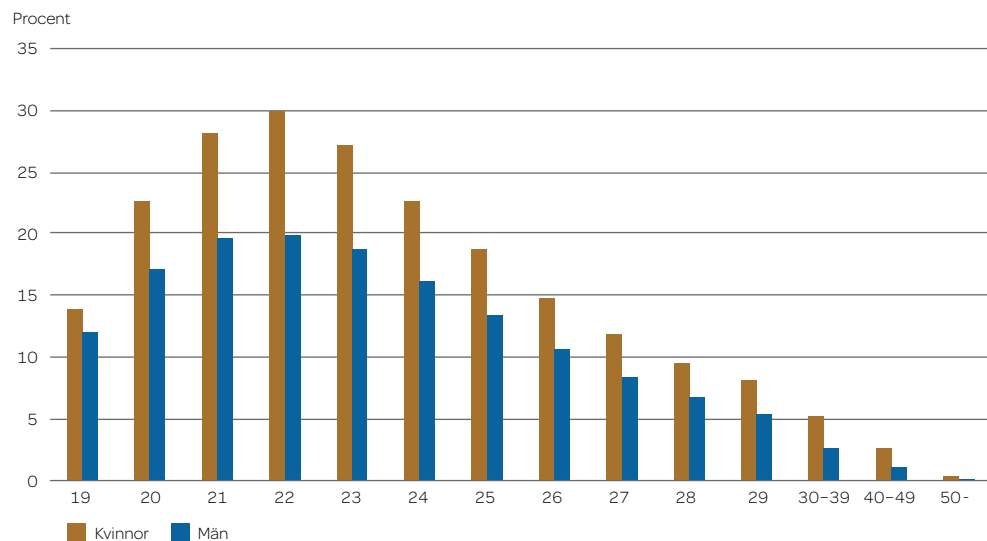
Figur 14. Det totala antalet registrerade svenska studenter fördelat på åldersgrupper (procent) höstterminen 2004, 2009 och 2014 (exklusive inresande studenter). Andelen studenter i högskolan som är 25 år eller yngre har ökat under de senaste 10 åren, samtidigt som de som är äldre har minskat.

Examinerade

Om en student uppfyller kraven för en examen genom att ha klarat alla kurser som krävs kan han eller hon ansöka om att få ta ut examen. Andelen som tar ut en examen är högre på yrkesprogram än på generella program, och andelen är särskilt hög på utbildningar som leder till så kallade legitimationsyrken, där en examen är en förutsättning för yrkeslegitimation. Lägst är examensfrekvensen för studenter på fristående kurser. Det finns olika anledningar till att studenter inte tar ut en examen,

Figur 13. Andel av befolkningen i olika åldrar som var registrerade i högskoleutbildning höstterminen 2014 (exklusive inresande studenter). Deltagandet i högre utbildning är högst bland 22-åringar. I samtliga åldrar är deltagandet högre hos kvinnor än hos män.

utöver avbrutna studier. En del studenter har bara till syfte att läsa en eller några kurser, av eget intresse eller för att komplettera en tidigare utbildning. Det finns också studenter som uppfyller kraven för en examen men inte tar ut den.

Fortsatt ökande antal examinerade

Läsåret 2013/14 avlade 65 500 personer (64 procent kvinnor, 36 procent män) en examen inom högskolan, vilket är 4 procent fler än föregående år. Sextio procent av dem avlade en examen på grundnivå och 40 procent en examen på avancerad nivå.

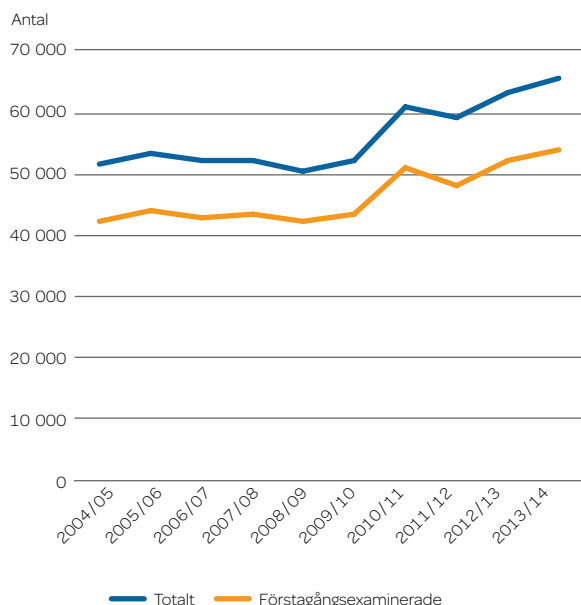
Antalet förstagångsexaminerade är ett bättre mått på nytillskottet av kompetens på arbetsmarknaden än det totala antalet examinerade. Läsåret 2013/14 tog totalt 53 700 personer en första examen, ungefär 33 300 kvinnor och 20 300 män. Om inresande studenter, som bara i mindre utsträckning arbetar i Sverige efter studierna, räknas bort var det 47 300 förstagångsexaminerade (ungefär 30 400 kvinnor och 16 800 män).

Jämfört med läsåret 2004/05 har antalet examinerade totalt och antalet förstagångsexaminerade ökat med 27 procent. Ökningen har skett successivt sedan läsåret 2010/11. Åren innan dess var antalet examinerade omkring 50 000 per år. Som framgår av figur 15 har de förstagångsexaminerade varit en konstant andel av det totala antalet examinerade, 82 procent.

De examinerade har blivit något yngre

Läsåret 2013/14 avlade 14 100 personer i åldersgruppen 22–24 år en examen på grundnivå. I gruppen 25–29 år var det ungefär lika många (14 400) som avlade en

Figur 15. Utveckling av antal examinerade totalt och antal förstagångsexaminerade läsåren 2004/05–2013/14. Uppgifterna inkluderar inresande studenter.

examen, men eftersom gruppen omfattar fler år är antalet examinerade per årskull betydligt större i den yngre gruppen. I den äldsta åldersgruppen, 35 år eller äldre, fanns 6 800 examinerade.

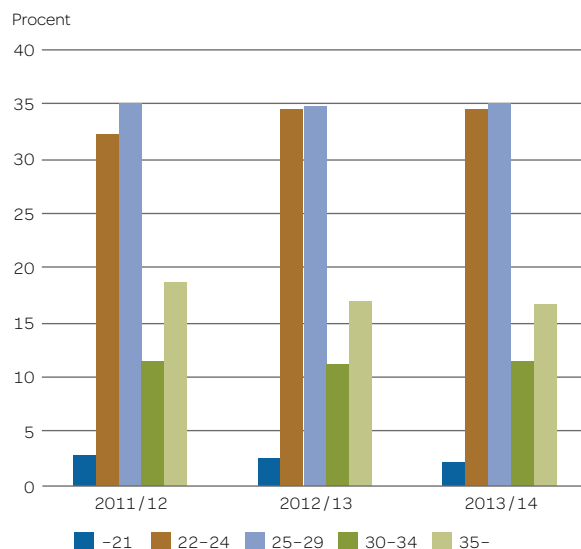
De senaste tre läsåren har genomsnittsåldern bland de examinerade sjunkit något som en följd av att nybörjarna har blivit yngre. Jämfört med läsåret 2011/12 har andelen examinerade i åldersgruppen 22–24 år ökat med två procentenheter. De äldsta examinerade, åldersgruppen 35 år eller äldre, har i stället minskat lika mycket. Medianåldern för de examinerade var 26,6 år läsåret 2013/14, vilket var en liten minskning jämfört med föregående år, då medianåldern var 27,0 år.

Högre andel examinerade på avancerad nivå på universitet än på högskolor

Av de 65 500 som examinerades läsåret 2013/14 var det 50 000, det vill säga nästan tre fjärdedelar, som gjorde det vid ett universitet. Andelen av de examinerade är i samma storleksordning som universitetens andel av alla registrerade studenter läsåret 2013/14, som var 70 procent. I årsrapportens separata tabellbilaga, tabell 1, finns uppgifter om antal examinerade på grundnivå respektive avancerad nivå för varje lärosäte.

I genomsnitt utgjorde de som examinerades på avancerad nivå knappt hälften på universiteten och cirka en fjärdedel på övriga lärosäten. Så har det sett ut de senaste tre åren. Att en större del av utbildningen, mätt i antal examinerade, bedrivs på avancerad nivå på universiteten är att vänta med tanke på att de har betydligt mer omfattande utbildning på forskarnivå, och att det finns en koppling mellan utbildning på avancerad nivå och

Figur 16. Andelar examinerade individer per åldersgrupp läsåren 2011/12–2013/14. Observera att staplarna har samma bredd, trots att antalet ingående årskullar varierar mellan grupperna. Det är framför allt åldersgruppen 22–24 år som ökat sin andel av de examinerade.

utbildning på forskarnivå. Det finns dock undantag: vid de fyra senast tillkomna universiteterna (Karlstads universitet, Linnéuniversitetet, Mittuniversitetet och Örebro universitet) utgjorde de examinerade på avancerad nivå bara en fjärdedel av samtliga examinerade läsåret 2013/14, medan motsvarande andel för Blekinge tekniska högskola, BTH, var cirka 50 procent. En förklaring till BTH:s höga andel kan vara att högskolan har mycket utbildning inom teknikområdet, och teknikutbildning bedrivs i stor utsträckning på avancerad nivå.

Antalet examina fortsätter att öka

Totalt utfärdades 78 000 examina läsåret 2013/14, vilket var en ökning med fyra procent jämfört med läsåret 2012/13. Antalet kommer sannolikt att öka ytterligare på grund av efterrapportering, vilken vanligen omfattar cirka en procent. I ett lite längre perspektiv, sedan läsåret 2007/08, är ökningen av antalet examina 33 procent. Det kan till en del förklaras av den nya examensordning som infördes 2007. Den nya examensordningen innebär att en ny, avancerad nivå införts, med två olika examina, magister- och masterexamen, och att det krävs en examen på grundnivå för att få en examen på avancerad nivå. Därtill var det före 2007 möjligt att fortsätta till forskarutbildning efter till exempel en kandidatexamen, medan det nu krävs en ytterligare examen eller motsvarande utbildning på avancerad nivå.

Numera utfärdas det fler generella examina än yrkesexamina. Av det totala antalet examina som utfärdades läsåret 2013/14 var 44 600 (57 procent) generella examina, 830 (1 procent) konstnärliga examina och 32 600 (42 procent) yrkesexamina. Sedan läsåret 2007/08 har fördel-

ningen mellan examenstyper förskjutits så att andelen generella examina ökat från 46 till 57 procent och andelen yrkesexamina minskat från 54 till 42 procent. Denna förskjutning beror på att ökningen av antalet examina (33 procent sedan läsåret 2007/08) till övervägande del är en ökning av de generella examina.

Betydligt fler examina än examinerade

Antalet examina överstiger antalet examinerade och skillnaden blir allt större. Sedan läsåret 2007/08 har antalet examina ökat 33 procent, medan antalet examinerade individer bara har ökat med 25 procent. Det beror inte bara på att en student tar ut examen på både grundnivå och avancerad nivå, utan också på att lärosäten utfärdar flera examina efter samma utbildning.

Att antalet examina läsåret 2013/14 (78 000) skiljer sig från antalet examinerade individer (65 500) kan alltså bero på att en student har avlagt två (eller flera) olika examina under läsåret, till exempel en examen på grundnivå i början och en examen på avancerad nivå i slutet av året. Förekomsten av så kallade dubbelexamina har dock en större effekt på skillnaden mellan antalet examina och examinerade. Med dubbelexamen menas här att två examina utfärdas efter samma, eller i det närmaste samma, utbildning. Typexemplet är att en student som tar ut en yrkesexamen också tar ut en generell examen.

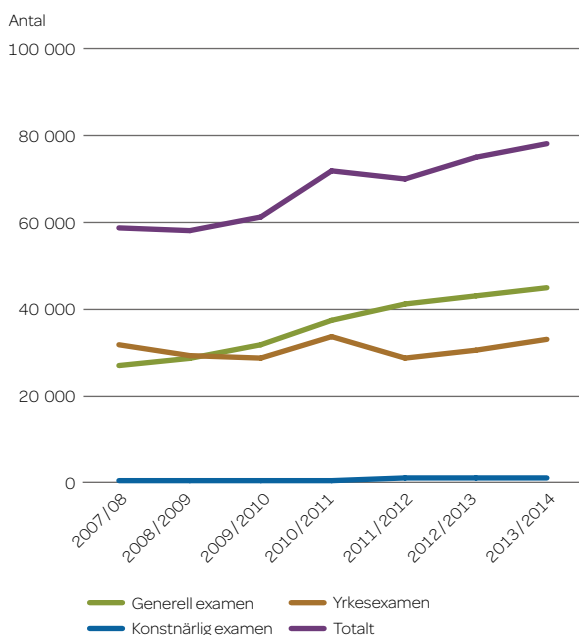
Av de 17 600 personer som avlade en yrkesexamen på grundnivå under läsåret 2013/14 var det 5 600 (32 procent) som också fick en ytterligare examen på samma meriter. Förekomsten av dubbelexamina varierar kraftigt mellan olika yrkesexamina. Det är särskilt vanligt att yrkesexamina inom hälso- och sjukvårdsområdet kombineras med en generell examen, vanligen en kandidatexamen. Sjuksköterskeexamina är den största gruppen inom hälso- och sjukvårdsområdet på grundnivå och 67 procent av dessa examina kombinerades med en annan examen läsåret 2013/14. Andra yrkesexamina på grundnivå med stor omfattning som kombinerades med en annan examen var högskoleingenjörsexamen (33 procent) och socionomexamen (30 procent).

Dubbelexamina är också vanliga på avancerad nivå. Av de 15 000 personer som avlade en yrkesexamen på avancerad nivå läsåret 2013/14 var det 3 900 (26 procent) som också fick en ytterligare examen. De två yrkesexamina som utmärker sig genom att dels ha många studenter, dels ofta kombineras med en annan examen, är civilingenjörsexamen (46 procent) och specialistsjuksköterskeexamen (58 procent). De kombineras med en masterexamen respektive med en magisterexamen.

Kandidatexamen fortsätter att öka

Lsåret 2013/14 utfärdades 44 600 generella examina. Av dem var 29 000 på grundnivå, uppdelat på högskoleexamen (1 700 examina) och kandidatexamen (27 300 examina). Kandidatexamen var alltså i särklass

Figur 17. Antal utfärdade examina läsåren 2007/08–2013/14. Ökningen av antalet examina förklaras framför allt av en ökning av antalet generella examina.

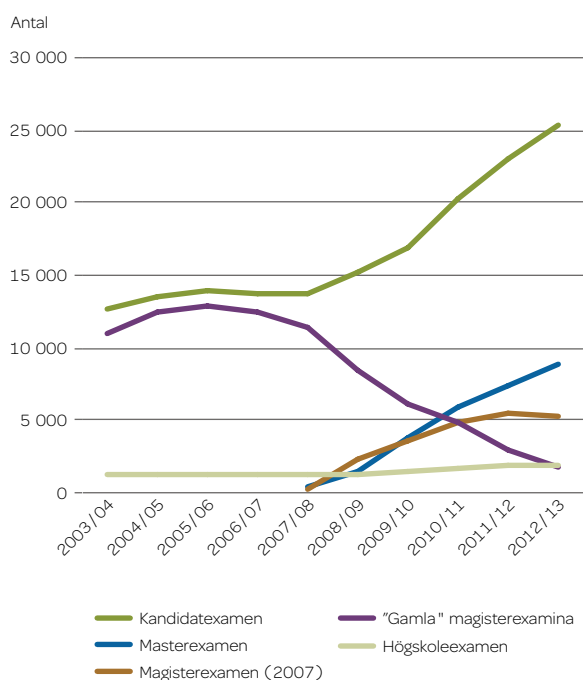
störst. Totalt utfärdades 14 200 generella examina på avancerad nivå, varav 5 800 magisterexamina och 8 400 masterexamina. Figur 18 visar ökningen av antalet generella examina under de senaste tio åren. I figuren syns också de två magisterexamina som avskaffades i den examensordning som infördes 2007. Studenter har kunnat fortsätta att ta ut dessa examina enligt vissa övergångsregler men de har minskat kraftigt.

Den examen som ökat mest till antalet under tioårsperioden är kandidatexamen. Det är i stor utsträckning på grund av att kandidatexamen ökat sedan 2007 som det totala antalet generella examina ökat. Dubbel-examina, som beskrivits ovan, kan till stor del förklara ökningen av antalet kandidatexamina.

På grundnivå var generella examina inom samhällsvetenskap, juridik, handel och administration vanligast läsåret 2013/14 (11 900 examina), följt av examina inom hälso- och sjukvård samt social omsorg (6 000 examina) och teknik och tillverkning (3 700 examina). Även på avancerad nivå var samhällsvetenskap, juridik, handel och administration det största området (4 400 examina), följt av teknik och tillverkning (3 800 examina) på andra plats och hälso- och sjukvård samt social omsorg först på tredje plats (2 600 examina).

De flesta yrkesexamina domineras av kvinnor
Högre utbildning är starkt könsuppdelad. Av det totala antalet examinerade läsåret 2013/14 var 64 procent kvin-

Figur 18. Antal utfärdade generella examina läsåren 2004/05–2013/14. I figuren är två äldre magister-examina sammanslagna, magisterexamen och magisterexamen med ämnesbredd som togs bort ur examensordningen 2007. Den magisterexamen som gäller sedan 2007 kallas i figuren för "Magisterexamen (2007)".

nor, och 36 procent män. Det är både en effekt av att kvinnorna är i majoritet bland studenterna (60 procent) och av att deras examensfrekvens är högre.

Det är särskilt yrkesexamina som domineras av kvinnor, 69 procent av alla som tog ut en yrkesexamen läsåret 2013/14 var kvinnor. Kvinnornas höga examensfrekvens förklaras till stor del av att kvinnor är i majoritet på utbildningar som leder till yrken där en examen är nödvändig för att få den legitimation som krävs för yrkesverksamhet.

Dessutom domineras de allra flesta yrkesexamina av det ena könet. För att könsfördelningen ska anses som jämn ska respektive köns andel av de avlagda examina ligga inom intervallet 40–60 procent. Med den definitionen är det bara arkitektexamen, civilekonomexamen, lantmästarexamen, läkarexamen och sjukhusfysikerexamen som har en jämn könsfördelning. Tabell 7 visar fördelningen mellan kvinnor och män för yrkesexamina med fler än 100 examinerade under läsåret 2013/14. En förteckning över alla yrkesexamina finns i *Antalet examinerade fortsatte att öka läsåret 2013/14*, Statistisk analys 2015/2, UKÄ.

Antalet lärarexaminerade är störst men varierar mest över tid

Totalt 32 500 personer avlade en yrkesexamen läsåret 2013/14. Examina efter olika slags lärarutbildningar utgjorde tillsammans den största examensgruppen och dominerades av lärarexamen med 8 600 examinerade. Lärarexamen ersattes 2011 med fyra examina (förskollärar-, grundlärar-, yrkeslärar- respektive ämneslärarexamen) men antalet avlagda sådana examina är ännu litet, och var bara drygt 300 läsåret 2013/14. Inom några år kommer det dock framför allt att vara dessa examina som utfärdas. Den näst största gruppen var ingenjörerna, med 2 300 högskoleingenjörsexamina och 3 800 civilingenjörsexamina läsåret 2013/14. Sjuksköterskorna var en nästan lika stor grupp, totalt 5 800 examina, varav 1 900 specialistsjuksköterskeexamina.

Andel i befolkningen med examen från högskolan

Andelen av en årskull som har tagit en minst treårig examen i högskolan kan vara ett mått på befolkningens utbildningsnivå. Examensuppgifter för årskullarna födda mellan 1945 och 1952 visar att cirka 8 procent av befolkningen hade tagit en minst treårig examen vid 30 års ålder. Andelen ökade sedan något, till en ny nivå på 9–10 procent, för att sedan öka år för år från och med årskullarna födda i slutet av 1960-talet. Lsåret 2013/14 hade 23 procent av dem som var födda 1984 (den yngsta grupp som kunnat följas upp vid 30 års ålder) avlagt en minst treårig examen.

Mått som andelen som är examinerad vid 30 års ålder är kvinnornas utbildningsnivå högre än männens från

Tabell 7. Yrkesexamina med mer än 100 examinerade läsåret 2013/14, antal och andel kvinnor respektive män.

Lärarexamina omfattar lärarexamen, förskollärarexamen, grundlärarexamen, yrkeslärarexamen och ämneslärarexamen. Examina har sorterats efter andelen kvinnor bland de examinerade.

Examen	Totalt antal	Antal		Andel	
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Barnmorskeexamen	313	313	0	100	0
Tandhygienistexamen	203	195	8	96	4
Speciallärarexamen	219	206	13	94	6
Arbetssterapeutexamen	408	372	36	91	9
Specialpedagogexamen	341	309	32	91	9
Receptarieexamen	176	157	19	89	11
Studie- och yrkesvägledarexamen	188	167	21	89	11
Logopedexamen	134	119	15	89	11
Socionomexamen	2 420	2 099	321	87	13
Sjuksköterskeexamen	3 910	3 360	550	86	14
Specialistsjuksköterskeexamen	1 909	1 631	278	85	15
Psykoterapeutexamen	170	143	27	84	16
Biomedicinsk analytikerexamen	356	294	62	83	17
Lärarexamina*	9 003	7 225	1 778	80	20
Röntgensjuksköterskeexamen	173	136	37	79	21
Apotekarexamen	209	154	55	74	26
Fysioterapeutexamen	566	405	161	72	28
Psykologexamen	532	362	170	68	32
Tandläkarexamen	234	149	85	64	36
Yrkeslärarexamen	207	127	80	61	39
Juristexamen	1 309	793	516	61	39
Arkitektexamen	193	116	77	60	40
Civilekonomexamen	1 178	687	491	58	42
Läkarexamen	1 111	603	508	54	46
Civilingenjörsexamen	3 763	1 148	2 615	31	69
Högskoleingenjörsexamen	2 328	651	1 677	28	72
Sjökaptenexamen	113	16	97	14	86

Tabell 8. Förändringen sedan läsåret 2004/05 i examinerade individer för de största yrkesexamensgrupperna.

Med lärarexamina avses lärarexamen och de fyra examina som 2011 ersatte lärarexamen. Lärarexaminerade står för den största variationen mellan åren. Civilekonomexamen har ökat kraftigt sedan examen infördes 2007.

	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/20	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Civilekonom-examen	-	-	-	-	-	40	216	718	1 053	1 178
Civilingenjörsexamen	4 413	4 679	4 141	3 960	3 414	3 408	3 608	3 043	3 344	3 763
Högskoleingenjörsexamen	2 598	2 345	2 050	1 742	1 802	1 768	1 685	1 922	2 170	2 328
Juristexamen	950	1 053	1 152	1 229	1 033	989	1 067	1 396	1 279	1 309
Läkarexamen	819	848	919	957	989	992	983	1 055	1 042	1 111
Lärarexamina	8 463	8 638	8 926	10 037	8 013	8 234	12 325	6 439	8 297	8 994
Sjuksköterskeexamen	4 528	4 572	4 207	3 884	4 239	4 019	4 141	3 917	3 837	3 910
Socionomexamen	1 558	1 692	1 789	1 700	1 750	1 856	2 206	2 436	2 369	2 420
Specialistsjuk-sköterskeexamen	1 465	1 465	1 778	1 959	1 946	1 840	1 817	2 036	1 937	1 909

och med de årskullar som föddes i mitten av 1960-talet. För den årskull som är den senaste som kunnat följas upp (födda 1984) är skillnaden 14 procentenheter (30 procent av kvinnorna, 16 procent av männen). Figur 19 a och b visar hur stor andel av kvinnorna respektive männen i varje årskull som efter minst tre års studier tagit en examen vid 25, 30, 35 respektive 40 års ålder. Tidsserien börjar med dem som föddes 1948 och fortsätter till dem som föddes 1989.

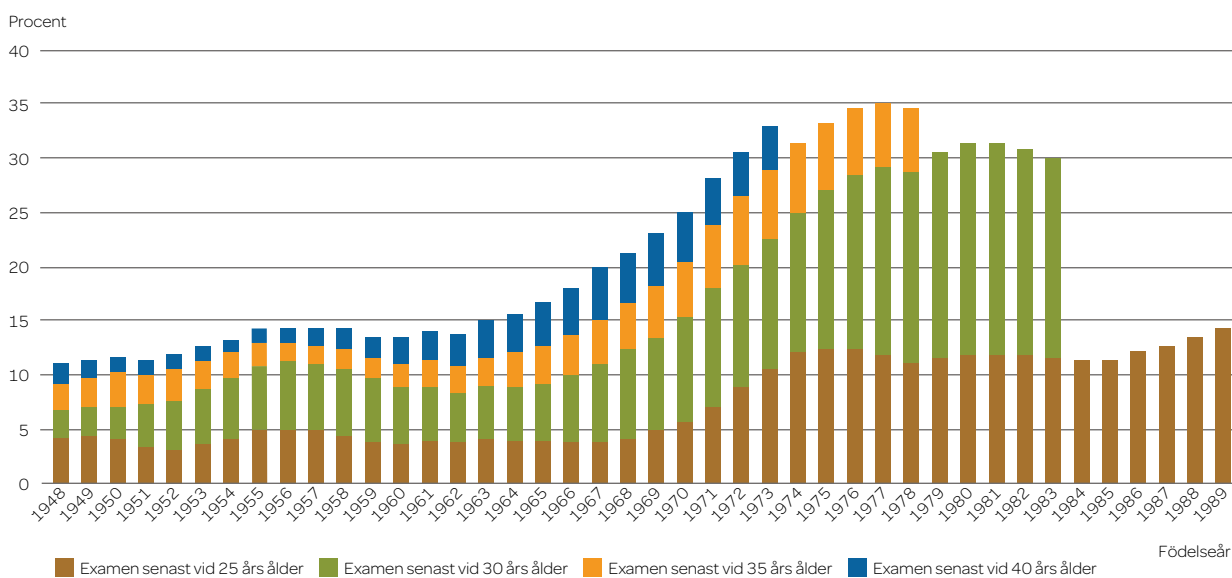
Det finns personer som lämnar högskolan med fullgjorda studier men utan att ha tagit ut en examen. Att använda examen som mått på utbildningsnivå innebär

därför en viss underskattning av befolkningens utbildning, och i statistiken över befolkningens utbildningsnivå används i stället minst tre års eftergymnasial utbildning som mått på högt utbildade personer.

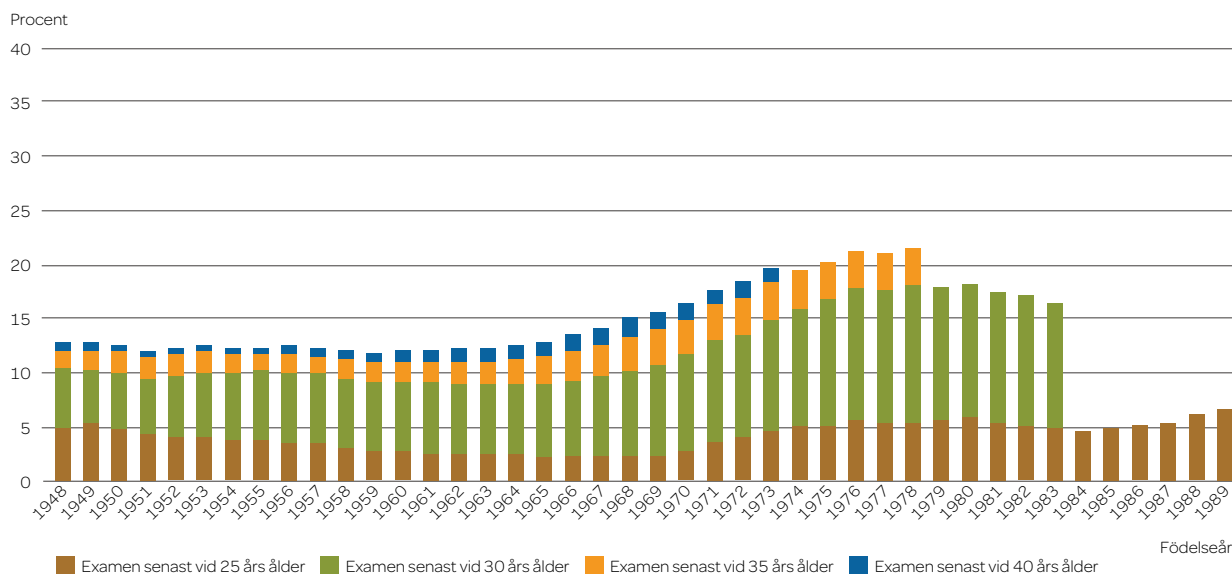
Genomströmning

Det är värdefullt, inte minst för universitet och högskolor, att veta hur lång tid studier tar, och hur studenternas studiemönster ser ut. Nedan redovisas tre olika mått på studenternas prestationer och genomströmning: kvarvaro, examensfrekvens och prestationsgrad. Vilket mått

Figur 19a. Andel av kvinnor födda mellan 1948 och 1989 som vid 25, 30, 35 och 40 års ålder avlagt en examen efter minst tre års högre utbildning. Från och med årskullen född 1974 har fullständiga uppföljningar ännu inte kunnat göras.

Figur 19b. Andel av män födda mellan 1948 och 1989 som vid 25, 30, 35 och 40 års ålder avlagt en examen efter minst tre års högre utbildning. Från och med årskullen född 1974 har fullständiga uppföljningar ännu inte kunnat göras.

som bör användas beror bland annat på vilken studentgrupp som studeras. För studenter som läser fristående kurser, till exempel, utan någon avsikt att ta en examen, är examensfrekvens inte något lämpligt prestationsmått. Läs mer i *Genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå till och med 2011/12*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 1303, UKÄ och SCB (ett nytt meddelande med uppgifter till och med läsåret 2013/14 beräknas komma i december 2015).

Lägre kvarvaro på fristående kurser än på program

För studenter som förväntas att studera mer än en termin är kvarvaro i högskolan andra terminen, det vill säga den andel av högskolenybjörjarna som fortfarande är registrerade terminen efter sin första termin, ett mått på genomströmning.

Höstterminen 2011, den senaste termin som det finns uppgifter om, var antalet högskolenybjörjare 68 500. Av dem var 71 procent registrerade terminen därpå, men andelen varierar kraftigt mellan dem som börjat på program respektive på fristående kurser, se vidare nedan. Kvinnor och män registrerade sig en andra termin i ungefär lika stor utsträckning, oavsett om de studerade på ett program eller läste fristående kurser.

Högst kvarvaro fanns bland nybjörjare på yrkesexamensprogram. Hösten 2011 började 18 400 studenter ett yrkesexamensprogram och av dem var 90 procent registrerade på yrkesexamensprogram vårterminen 2012.

Kvarvaron var relativt hög även på generella program (inklusive konstnärliga program). Bland de 19 100 nybjörjarna på generella program hösten 2011 var 85 procent också registrerade på ett generellt program vårterminen 2012. Fyra procent var registrerade för andra högskolestudier.

Lägst kvarvaro fanns bland nybjörjare på fristående kurser. Av de 27 700 nybjörjarna på fristående kurser hösten 2011 var 40 procent registrerade på fristående kurser även vårterminen 2012, medan 3 procent var registrerade på antingen yrkesexamensprogram eller generella program. Övriga 57 procent var inte registrerade i högskolan vårterminen 2012.

Inresande studenter som läser fristående kurser skiljer sig från svenska när det gäller kvarvaro en andra termin men har ungefär samma mönster i övrigt. Av dem som började på fristående kurs höstterminen 2011 var 48 procent av de svenska studenterna, men bara 34 procent av de inresande, registrerade terminen därpå. Det är väntat, eftersom många inresande studenter bara avser att studera en termin i Sverige.

Högst examensfrekvens för legitimationsyrken
Examensfrekvens, det vill säga hur stor andel av nybjörjarna på ett program som avlägger examen, är ett annat mått på genomströmning. För att mäta examensfrekven-

sen utgår man från programnybjörjarna ett visst läsår och följer upp hur stor andel av dem som har avlagt examen efter programmets nominella studietid plus tre år. De uppgifter som lämnas här är de senaste som finns tillgängliga, och de gäller nybjörjare som hade tagit examen till och med läsåret 2011/12.

Bland yrkesexamina var examensfrekvensen högst på program inom vård och medicin och lägst på program inom teknik. En förklaring till dessa skillnader är att yrkesexamensprogrammen inom vård och medicin utbildar till legitimationsyrken, det vill säga yrken där det krävs en examen för att få legitimation och arbeta inom yrket. Examensfrekvensen var allra högst – omkring 90 procent – på utbildningarna till barnmorska och läkare. Lägst var examensfrekvensen på utbildningarna till högskoleingenjör och civilingenjör – 41 respektive 49 procent.

Examensfrekvensen var högre för kvinnor än för män på alla större yrkesexamensprogram. Det gällde både program med en majoritet kvinnor och program med en majoritet män. En av de största skillnaderna var på utbildningen till biomedicinsk analytiker, där examensfrekvensen var mer än 20 procentenheter högre för kvinnor än för män. Den låga examensfrekvensen för män, trots att det gäller ett legitimationsyrke, tyder på att många män väljer att inte arbeta i yrket.

De som inte hade tagit någon examen under uppföljningsperioden hade i de allra flesta fall inte heller klarat av de nominella poäng som krävs för en examen på programmet.

Varierande examensfrekvens på generella program

För nybjörjare läsåret 2007/08 finns det även uppgifter om examensfrekvenser på vissa generella program, nämligen högskoleexamensprogram, magisterprogram och masterprogram. Precis som för yrkesexamenprogram har de följts upp efter programmets nominella studietid plus tre år. Examensfrekvenser på kandidatprogram kunde alltså ännu inte följas upp läsåret 2011/12.

Examensfrekvensen varierar mellan olika generella program. Den högsta examensfrekvensen fanns på masterprogrammen, där 46 procent av nybjörjarna läsåret 2007/08 hade tagit en masterexamen med samma ämnesinriktning som på nybjörjarprogrammet till och med uppföljningsåret. Dessutom hade 6 procent tagit en masterexamen med en annan inriktning och ytterligare 15 procent hade tagit en annan examen, vanligen en magister- eller kandidatexamen. En knapp tredjedel hade alltså inte tagit någon examen alls till och med läsåret 2011/12.

Av programnybjörjarna 2007/08 hade 39 procent tagit en magisterexamen med samma ämnesinriktning, till och med uppföljningsåret 2010/11 (uppgiften avser de ettåriga magisterprogrammen enligt 2007 års examensordning.) Ytterligare 4 procent hade tagit en magister-

examen med en annan inriktning och 15 procent hade tagit en annan examen, vanligen en magisterexamen enligt äldre examensordning eller en kandidatexamen. Övriga 42 procent av programnybörjarna hade inte tagit någon examen.

Lägst var examensfrekvensen på de tvååriga högskoleexamensprogrammen. Där hade endast 20 procent av nybörjarna läsåret 2007/08 tagit en högskoleexamen med samma ämnesinriktning till och med uppföljningsåret 2011/12. Ytterligare 6 procent hade tagit en högskoleexamen med en annan inriktning och 8 procent hade tagit en annan examen, i knappt hälften av fallen en kandidatexamen. Två tredjedelar av nybörjarna hade inte tagit någon examen till och med uppföljningsåret.

På högskoleexamensprogrammen var det en betydligt större andel kvinnor än män som hade tagit en examen. På magisterprogrammen och masterprogrammen fanns det däremot ingen större skillnad i examensfrekvens mellan kvinnor och män, även om det fanns könsskillnader inom vissa ämnesinriktningar.

Prestationsgrad

Prestationsgraden är ett mått på i vilken utsträckning studenterna tar de högskolepoäng de är registrerade för ett visst läsår. Prestationsgraden baseras på de högskolepoäng respektive student är registrerad för per kursregistrering och antalet avklarade högskolepoäng. De senare följs upp för respektive kursregistrering under registreringsterminen och de tre efterföljande terminerna.

Då uppföljningstiden för studenternas avklarade poäng är 4 terminer så är de senaste uppgifterna som finns tillgängliga om prestationsgrader läsåret 2011/12 (för en mer utförlig beskrivning och analys av studenternas prestationsgrad se *Utvecklingen av studenternas prestationsgrad för läsåren 2004/05–2011/12*, statistisk analys 2014/9, UKÄ). I det här avsnittet presenteras statistiken för studenternas prestationsgrad separat för svenska och inresande studenter. En anledning till att presentera grupperna separat är att eftersom svenska studenter står för större delen av utbildningsvolymen skulle en presentation av de två grupperna sammanslagna framför allt beskriva de svenska studenterna. Dessutom kan de två populationerna vara av intresse att studera separat då förklaringar till skillnader och variationer i prestationsgrad kan skilja sig åt mellan de två grupperna.

Prestationsgraden för svenska studenter ökade med en procentenhet läsåret 2011/12

Lsåret 2011/12 var utbildningsvolymen för svenska studenter 280 900 helårsstudenter vid svenska universitet och högskolor, varav 59 procent var kvinnor och 41 procent var män. I snitt var varje svensk student registrerad för 43,6 högskolepoäng (hp) läsåret 2011/12 där 60 hp motsvarar heltidsstudier. Männen var generellt

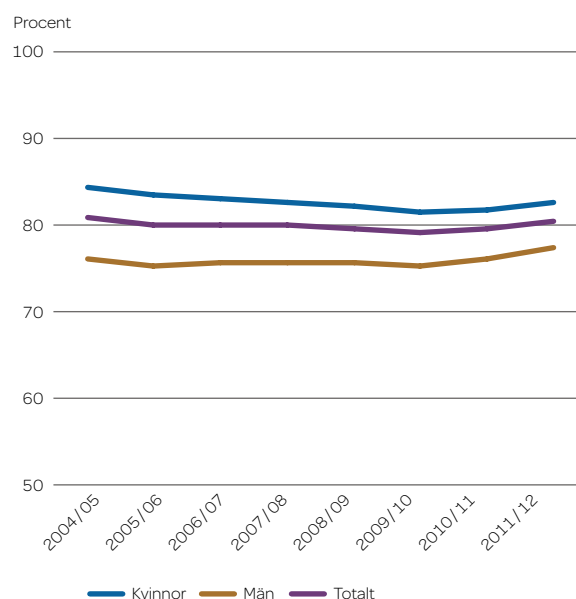
sett registrerade för något fler högskolepoäng än kvinnorna, 45,5 hp för männen, jämfört med 42,4 hp för kvinnorna läsåret 2011/12. Denna skillnad har legat relativt stabilt sedan läsåret 2004/05. Den genomsnittliga prestationsgraden bland svenska kvinnor och män läsåret 2011/12 var 82,7 respektive 77,3 procent vilket innebär att i genomsnitt så tog varje student, både kvinnorna och männen, ungefär 35 hp under uppföljningsperioden på kursregistreringar kopplade till detta läsår.

Bland de svenska studenterna var kvinnornas prestationsgrad högre oavsett om studierna skedde på program eller fristående kurser eller lästes på campus eller på distans. Läsåret 2011/12 var skillnaden mellan män och kvinnor störst på generella program på distans (75 respektive 62 procent, en skillnad på 13 procentenheter). På campusbaserad utbildning för både program och fristående kurser var skillnaden mellan könen cirka 6 procentenheter läsåret 2011/12 medan skillnaden var mindre än 2 procentenheter på konstnärliga program. Prestationsgraden har dock ökat något mer bland män än bland kvinnor under det senaste läsåret. Sedan läsåret 2010/11 har prestationsgraden ökat med 1 procentenhet bland kvinnor och 2 procentenheter bland män.

Störst ökning av prestationsgraden för svenska studenter på distansutbildning

För de svenska studenterna läsåret 2011/12 var prestationsgraden 93 procent på konstnärliga program, 90 procent på yrkesexamensprogram och 85 procent på generella program. Motsvarande siffra för fristående kurser var 62 procent. Ytterligare skillnader fanns mellan fristående kurser på campus respektive distans. På fristående

Figur 20. Prestationsgraden för svenska studenter läsåren 2004/05–2011/12. Prestationsgraden har ökat något mer bland män än bland kvinnor under det senaste läsåret. Notera den kapade skalan på y-axeln.

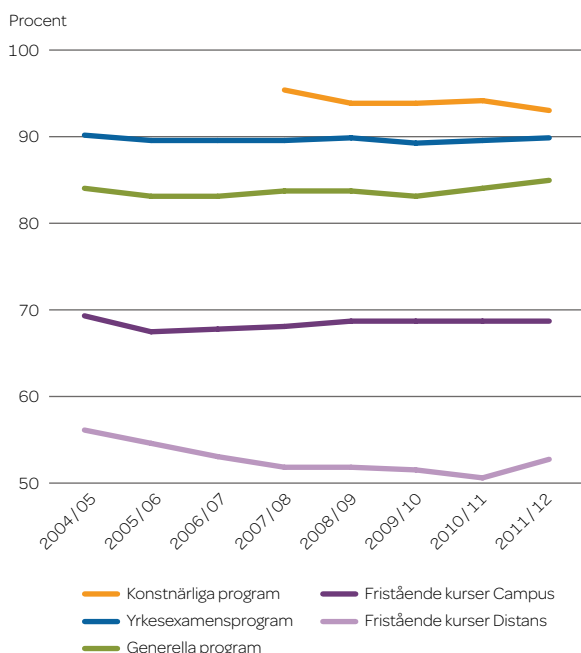
kurser på campus var prestationsgraden 69 procent, vilket kan jämföras med 52 procent på fristående kurser på distans. Även inom generella program var prestationsgraden klart lägre för kurser som gavs på distans (ej i figur). Läsåret 2011/12 låg prestationsgraden inom dessa kurser på 70 procent. Det innebär en skillnad på 16 procentenheter gentemot campusbaserade kurser inom generella program.

Sedan läsåret 2010/11 har prestationsgraden ökat inom alla studieformer utom på konstnärliga program där den minskade med 1 procentenhet och på fristående kurser på campus där den låg oförändrad. Störst var ökningen på fristående kurser på distans och på distanskurser inom yrkesexamensprogram; för båda ökade prestationsgraden med cirka 2 procentenheter. I ett längre perspektiv har prestationsgraden varit relativt stabil inom alla studieformer förutom på fristående kurser på distans där prestationsgraden sjönk mellan läsåren 2004/05 och 2010/11 med 6 procentenheter.

Prestationsgraden för inresande studenter ökar

Lsåret 2011/12 var prestationsgraden för de inresande studenterna i genomsnitt 80 procent. Det är en ökning med 4,6 procentenheter sedan föregående läsår. Kvinnornas prestationsgrad ökade med 2 procentenheter till 83 procent medan männen ökade med nästan 6 procentenheter till 78 procent.

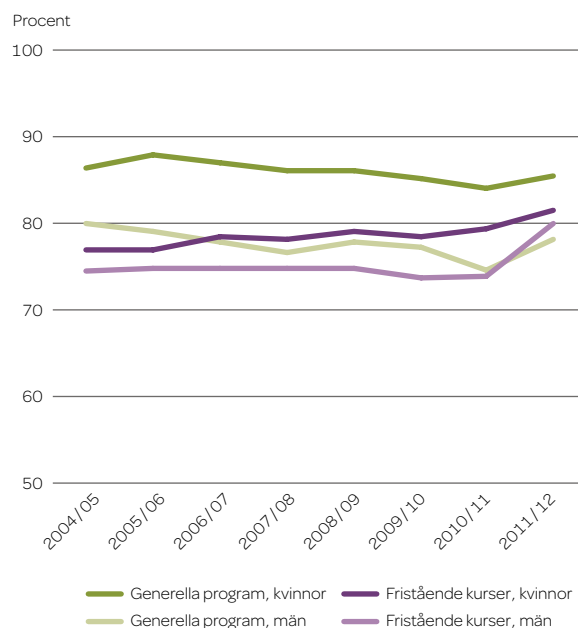
Figur 21. Prestationsgraden för svenska studenter läsåren 2004/05–2011/12 uppdelat på studieform. Den största ökningen av studenternas prestationsgrad har skett på fristående kurser på distans. Notera den kapade skalan på y-axeln.

De inresande studenterna består av två grupper: så kallade freemover-studenter som kommer till Sverige för att studera på egen hand och utbytesstudenter som studerar i Sverige via något utbytesprogram. Freemover-studenter läser framför allt på campusbaserade generella program medan utbytesstudenter framför allt läser på campusbaserade fristående kurser. Dessa två studieformer utgjorde läsåret 2011/12 89 procent av den totala volymen av kursregistreringar för inresande studenter mätt i antalet helårsstudenter. Nedan presenteras därför statistik om prestationsgrad enbart för kursregistreringar inom dessa två studieformer.

Efter införandet av studieavgifter för inresande studenter utanför EU/EES och Schweiz sjönk antalet nybörjare bland inresande studenter med knappt 8 900 helårsstudenter mellan läsåret 2010/11 och 2011/12. Samtidigt kan man se att prestationsgraden ökar under samma period, där männen ökar mer än kvinnorna. Att prestationsgraden ökar på generella program för inresande studenter är ett trendbrott efter flera år med sjunkande prestationsgrad. Männens kraftiga ökning på fristående kurser med 6 procentenheter innebär att de nu nästan presterar i nivå med kvinnorna på fristående kurser.

Figur 22. Prestationsgraden för inresande studenter läsåren 2004/05–2011/12 uppdelat på campusbaserade generella program och campusbaserade fristående kurser fördelat på kön. Notera den kapade skalan på y-axeln.

Utbildningsvolym mätt i helårsstudenter

I detta avsnitt beskrivs den volymmässiga utvecklingen av utbildning på grundnivå och avancerad nivå, mätt i antalet helårsstudenter. Till skillnad från avsnittet *Studenterna* är det inte studentpopulationen – det vill säga individerna – som är i fokus i detta avsnitt utan utbildningens omfattning och inriktning.

Med helårsstudenter menas registrerade studenter som har räknats om till helårsstudenter genom att dividera summan av studenternas kursregistreringspoäng med 60 (60 högskolepoäng motsvarar ett års heltidsstudier). Eftersom inte alla studenter är registrerade på heltid hela året finns det färre helårsstudenter än registrerade studenter.

Utvecklingen av antalet helårsstudenter totalt sett redovisas per kalenderår (vårtermin plus hösttermin) där 2014 är det senaste året. Därmed går det att presentera de mest aktuella uppgifterna om förändringar i utbildningsvolymen. Övriga uppgifter om helårsstudenter gäller läsåret, där 2013/14 är det senaste läsåret.

Antal helårsstudenter fortsätter att minska

År 2014 uppgick antalet helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå till 295 600, vilket är en minskning med drygt 3 400 helårsstudenter eller 1 procent jämfört med 2013. Vid drygt hälften av lärosätena minskade utbildningsvolymen under 2014. Antalet helårsstudenter minskade även 2012 och 2013. En förklaring till minskningen från 2011 och framåt är dels att de inresande studenterna blev färre när studieavgifter infördes och de senaste åren har tillfälliga utökningar av lärosätenas takbelopp successivt upphört, vilket innebär att lärosätena har behövt anpassa sitt utbildningsutbud till minskade anslag.

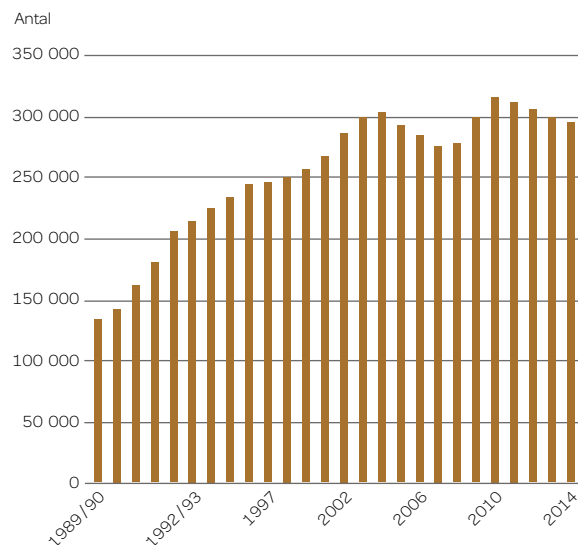
Sett i ett längre perspektiv har dock antalet helårsstudenter ökat kraftigt. I början av 1990-talet fanns det ungefär 150 000 helårsstudenter. I början av 2000-talet hade antalet mer än fördubblats och uppgick till 300 000. Den kraftiga ökningen beror på att den högre utbildningen byggdes ut under denna period. Under åren 2005–2007 minskade antalet helårsstudenter till följd av minskad efterfrågan från studenternas sida. Därefter ökade antalet igen och 2010 nåddes det hittills högsta antalet med 315 800 helårsstudenter. Ökningen förklaras till stor del av att takbeloppen tillfälligt utökades 2010–2011 så att lärosätena kunde ta emot och utbilda fler studenter under den djupa lågkonjunkturen.

Minskningen avser svenska studenter

Utvecklingen av antalet helårsstudenter per läsår följer ett liknande mönster som den per kalenderår men med en termins eftersläpning. Läsåret 2013/14 uppgick utbildningsvolymen till 296 500 helårsstudenter, varav 59 procent var kvinnor och 41 procent var män. Antalet helårs-

Figur 23. Antalet helårsstudenter 1989/90–2014.

Antalet helårsstudenter kalenderåret 2014 var 295 600, vilket är en minskning med 3 400 jämfört med kalenderåret 2013.

studenter har minskat med drygt 4 800 eller 1,6 procent jämfört med läsåret 2012/13 (för tidsserie över antal helårsstudenter per lärosäte se tabell 1 i tabellbilagan).

Av samtliga helårsstudenter läsåret 2013/14 var 92 procent svenska studenter och 8 procent inresande studenter. De svenska studenterna stod för den största delen av minskningen. Sedan läsåret 2012/13 har antalet svenska studenter minskat med knappt 4 000 helårsstudenter eller 1,4 procent. De inresande studenterna har under samma period minskat med 870 helårsstudenter eller 3,7 procent.

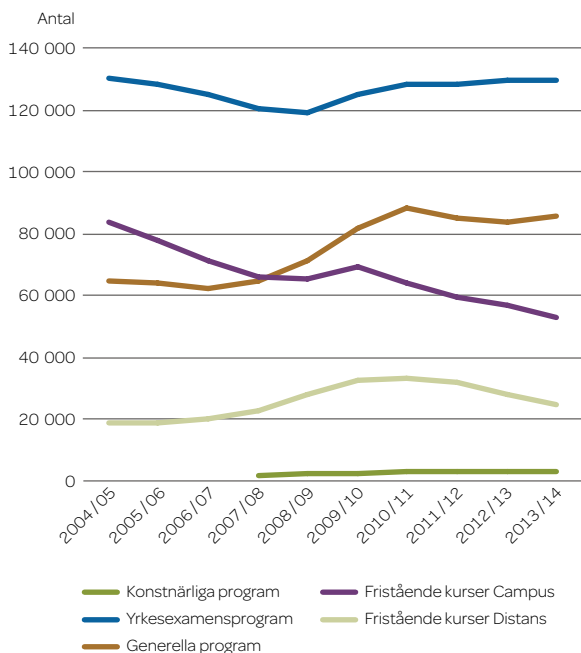
Minskningen sker på fristående kurser

Lsåret 2013/14 utgjorde yrkesexamensprogram 44 procent av utbildningsvolymen medan generella program utgjorde 29 procent och konstnärliga program 1 procent av den totala utbildningsvolymen. Övriga 26 procent utgjordes av fristående kurser – varav 18 procent av fristående kurser på campus och 8 procent av fristående kurser på distans.

Minskningen av utbildningsvolymen sedan föregående läsår avser enbart fristående kurser som minskade med 7 700 helårsstudenter. Minskningen sker både på campusbaserad undervisning med 4 100 helårsstudenter och distansbaserad undervisning med 3 600 helårsstudenter. Fristående kurser fortsätter därmed sin nedåtgående trend sedan läsåret 2010/11. På generella program ökade istället utbildningsvolymen med drygt 2 400 helårsstudenter och på yrkesexamensprogram ökade antalet med knappt 400 helårsstudenter. En tydlig trend de senaste tio åren är att andelen helårsstudenter på program har ökat medan andelen på fristående kurser har

Figur 24. Antal helårsstudenter på yrkesexamensprogram, generella program, konstnärliga program samt på fristående kurser på campus respektive distans.

Sedan läsåret 2012/13 har antalet helårsstudenter minskat på fristående kurser på men samtidigt ökat på generella program.

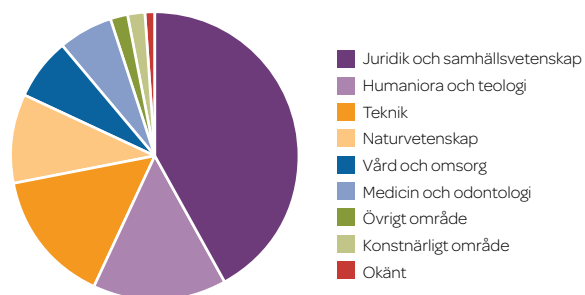
minskat. Lsåret 2004/05 utgjorde program 66 procent av utbildningsvolymen och fristående kurser 34 procent. Andelen helårsstudenter på program ökade därefter under flera års tid – framför allt från slutet av 2000-talet och framåt – och läsåret 2013/14 utgjorde program 74 procent av utbildningsvolymen och fristående kurser 26 procent.

Det största området är juridik och samhällsvetenskap

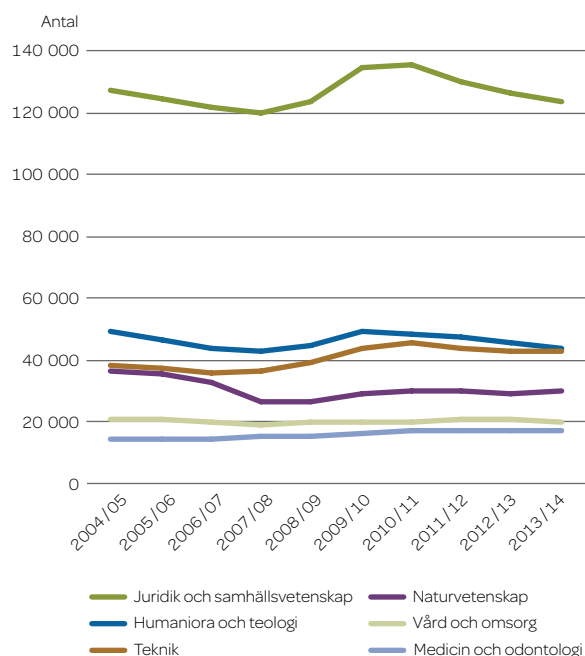
Juridik och samhällsvetenskap är det i särklass största ämnesområdet. Lsåret 2013/14 fanns det nära 124 000 helårsstudenter inom juridik och samhällsvetenskap, vilket motsvarar 42 procent av utbildningsvolymen. Humaniora och teologi samt teknik utgjorde 15 procent vardera och naturvetenskap 10 procent läsåret 2013/14. Resterande områden utgjorde tillsammans mindre än 20 procent av den totala utbildningsvolymen. Fördelningen av helårsstudenter mellan de olika ämnesområdena såg ungefär likadan ut läsåret innan.

Totalt minskade antalet helårsstudenter med drygt 4 800 i förhållande till läsåret 2012/13. Juridik och samhällsvetenskap samt humaniora och teologi stod tillsammans för 83 procent av denna minskning motsvarande 4 000 helårsstudenter. Inget område har visat på någon större ökning sedan föregående läsår. Att notera är att området vård och omsorg minskade med drygt 3 procent eller 730 helårsstudenter.

Figur 25. Fördelning av helårsstudenter mellan olika ämnesområden läsåret 2013/14. Området juridik och samhällsvetenskap är störst, följt av områdena humaniora och teologi samt teknik.

Figur 26. Antal helårsstudenter inom de sex största ämnesområdena. Juridik och samhällsvetenskap samt humaniora och teologi stod för merparten av minskningen av helårsstudenter sedan föregående läsår.

LÄRARUTBILDNINGEN

Lärarytutbildningen utgör en stor del av den svenska högskolan. Läsåret 2013/14 påbörjade nästan 12 000 personer lärarytstudier. Mycket tyder trots detta på att det framtida behovet av lärare överstiger det antal som idag examineras (se t.ex. Högskoleutbildningarna och arbetsmarknaden – Ett planeringsunderlag inför läsåret 2015/16, UKÄ 2015:5) och att bristen på lärare därmed kommer att tillta, särskilt inom vissa inriktningar och i vissa ämnen. Lärarytutbildningen är också ständigt aktuell i den politiska debatten och har reformerats ett flertal gånger de senaste decennierna. Av dessa skäl fokuserar vi specifikt på lärarytutbildningen i detta avsnitt.

En ny lärarytutbildning infördes hösten 2011. I denna nya lärarytutbildning finns fyra olika examina; förskolläraryt-, grundläraryt-, ämnesläraryt- och yrkeslärarytexamen. Ett par av dessa examina har i sin tur olika inriktningar, för att utbildningarna ska anpassas till undervisning i olika årskurser. De som examineras från lärarytutbildningen är dock fortfarande huvudsakligen från någon av de äldre lärarytutbildningarna.

SÖKTRYCKET TILL LÄRARYTUTBILDNINGARNA

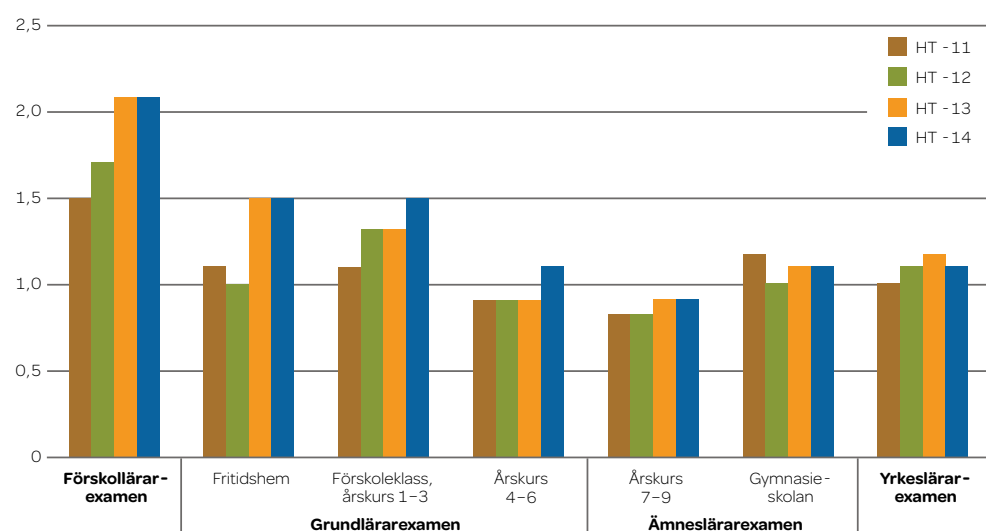
Söktrycket (antalet behöriga förstahandssökande per antagen) till lärarytutbildningarna är generellt sett lågt jämfört med många andra utbildningar. Söktrycket har dock ökat sedan höstterminen 2011 då den nya lärarytutbildningen infördes, se figur 27 nedan. Särskilt lågt är söktrycket till grundlärarytutbildningen med inriktning mot årskurs 4–6 och till ämneslärarytutbildningen med inriktning mot årskurs 7–9. Till dessa har söktrycket oftast legat under 1 de senaste fyra höstterminerna. Klart högst söktryck är det till förskollärarytutbildningen där det funnits över två behöriga förstahandssökande per antagen student de senaste två höstterminerna.

Söktrycket till de olika lärarytutbildningarna är en viktig förutsättning i relation till dimensioneringen av lärarytutbildningarna. Utbildningar med ett söktryck under eller runt 1 kan inte enkelt byggas ut eftersom det helt enkelt saknas behöriga förstahandssökande till de platser som erbjuds.

NYBÖRJARE

Under läsåret 2013/14 inledde totalt 11 850 nybörjare studier på lärarytprogrammen (mot förskollärarytexamen, grundlärarytexamen, ämneslärarytexamen och yrkeslärarytexamen samt mot den gamla lärarytexamen). Det var en ökning med 2 procent jämfört med läsåret innan. Av dessa 11 850 nybörjare var 8 610 kvinnor, det motsvarar 73 procent av nybörjarna. De senaste uppgifterna om antalet nybörjare hösten 2014 tyder på en fortsatt ökning av nybörjarna för läsåret 2014/15. Nybörjarna på lärarytprogram hösten 2014 var 9 940 till antalet, vilket motsvarar en ökning på 11 procent jämfört med hösten 2013. På totalnivå ökar således antalet nybörjare på lärarytutbildningarna. Men det finns variation mellan de olika utbildningarna och inriktningarna. Antalet nybörjare på ämneslärarytutbildningen med inriktning mot gymnasiet ökar medan inriktningen mot årskurs 7–9 minskar på läsårsbasis. Förskollärarytutbildningen ökar också betydligt i termer av nybörjare. Tidigare i kapitlet, i avsnittet om nybörjare, redovisas något fler nybörjare på lärarytprogram än de detaljerade uppgifter som redovisas här. Det beror på att här har varje nybörjare på program mot någon av de fyra nya lärarytexamina räknats endast en gång oavsett vilket program de började på. I det tidigare avsnittet kan en individ som bytt mellan program inriktade mot olika lärarytexamina redovisas på två olika program vilket innebär att små differenser finns.

Figur 27. Söktrycket till de nya lärarytutbildningarna uppdelat på inriktning från ht 2011 till ht 2014.

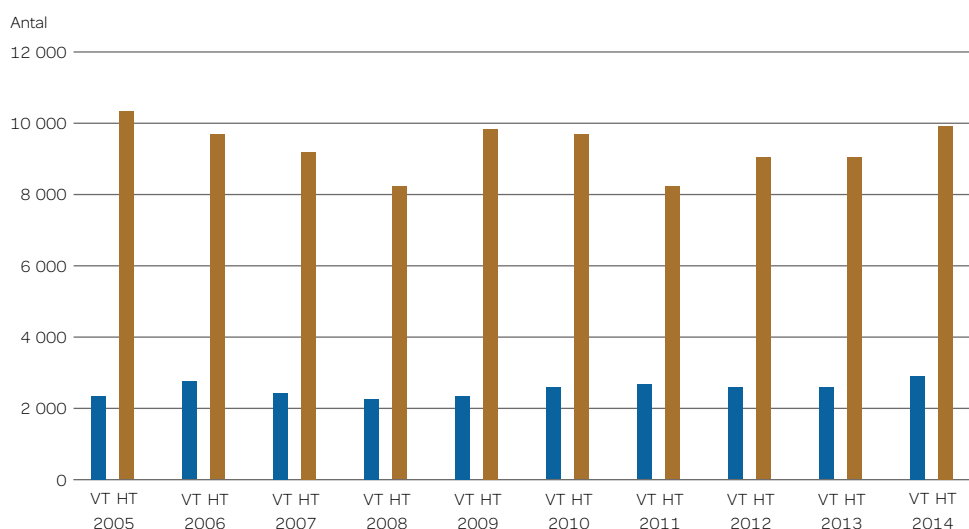

Tabell 9. Antal nybörjare per program mot lärarexamen och inriktning, läsåren 2012/13 och 2013/14.

Studenter på kombinerade masterprogram och ämneslärarprogram vid Chalmers tekniska högskola ingår inte i denna jämförelse. *Avser huvudsakligen särskilda lärarutbildningsåtgärder (VAL och ULV).

Program mot/ inriktning	Läsåret		Läsåret		ht13		ht14		Förändring (%)	
	2012/13	2013/14	Män	Kvinnor	Totalt	Totalt	Läsår 12/13 till 13/14	Hösten 2013 till hösten 2014		
Förskollärarexamen	3 290	3 537	270	3 267	2 425	2 542	8	5		
Grundlärarexamen										
Fritidshem	693	689	241	448	521	556	-1	7		
0-3	1 471	1 468	140	1 328	1 108	1 174	0	6		
4-6	1 074	1 119	335	784	891	962	4	8		
Ämneslärarexamen										
7-9	741	687	296	391	630	662	-7	5		
Gymnasieskolan	2 559	2 667	1 345	1 322	2 387	2 769	4	16		
Okänd inriktning	168	232	86	146	172	220	38	28		
Yrkeslärarexamen	641	637	265	372	410	365	-1	-11		
Lärarexamen (gamla lärarutbildningen)	958	809	253	556	436	694	-16	59		
Samtliga lärarprogram	11 595	11 845	3 231	8 614	8 980	9 944	2	11		

Figur 28. Antal nybörjare på program mot lärarexamen, terminsvis vt-05-ht-14.

Sett i ett lite längre perspektiv är dagens antal nybörjare på lärarutbildningarna relativt normalt. Höstnybörjarna brukar variera mellan 8 000 och 10 000 och vårbörjarna brukar variera mellan 2 000 och 3 000, alltså sammantaget 10 000 till 13 000 för ett läsår. Antalet nybörjare på lärarprogram minskade i slutet av 00-talet från nästan 13 000 läsåret 2005/06 till som lägst 10 500 läsåret 2008/09. Den nedåtgående utvecklingen bröts av en viss uppgång läsåren 2009/10 och 2010/11. Men när de nya lärar-

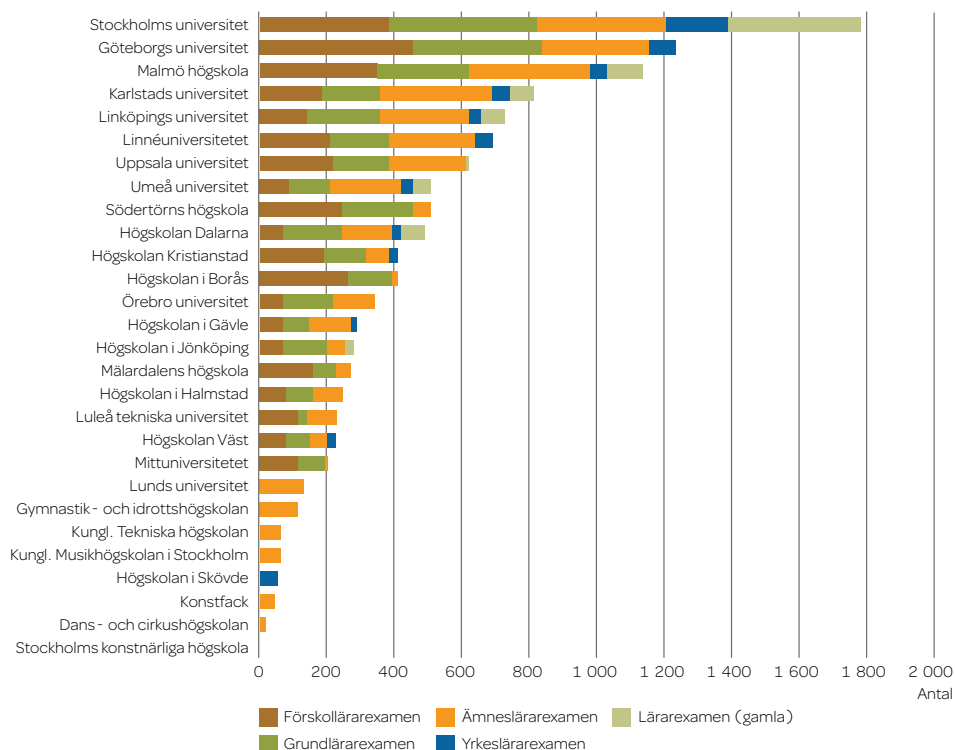
examina infördes höstterminen 2011 och lärosätena fick ansöka om nya examenstillstånd innebar det att utbudet av framför allt program för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan minskade tillfälligt. Det påverkade antalet nybörjare läsåret 2011/12 negativt, men det senaste läsåret har antalet nybörjare ökat till över 11 800. Trenden sedan den nya lärarutbildningen infördes hösten 2011 är således att antalet nybörjare ökar stadigt, men nivån är inom det intervall som varit vanligt de senaste tio läsåren.

Tabell 10. Antal nybörjare per program mot lärarexamen fördelat på lärosäten, läsåren 2011/12 och 2012/13.

Lärosäte	Förskolläraryxamen		Grundläraryxamen		Ämnesläraryxamen		Yrkesläraryxamen		Lärarexamen (gamla)		Totalt	
Dans- och cirkushögskolan					16	23					16	23
Gymnastik- och idrottshögskolan					154	111					154	111
Göteborgs universitet	335	449	362	390	222	309	89	81		2	1 008	1 231
Högskolan Dalarna	34	74	168	166	123	147	21	34	72	67	418	488
Högskolan i Borås	251	262	145	131	13	19					409	412
Högskolan i Gävle	104	70	55	84	113	118	16	17	3		291	289
Högskolan i Halmstad	76	82	61	76	78	76				1	215	235
Högskolan i Jönköping		74	178	127	47	45			57	34	282	280
Högskolan i Skövde							37	49			37	49
Högskolan Kristianstad	65	193	144	119	64	68	32	25			305	405
Högskolan Väst	85	83	94	69	61	47	27	28	3	1	270	228
Karlstads universitet	177	177	145	181	245	334	69	54	82	66	718	812
Konstfack					50	37					50	37
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm					33	56					33	56
Kungl. Tekniska högskolan					52	57					52	57
Linköpings universitet	144	142	233	223	209	259	45	33	95	72	726	729
Linnéuniversitetet	247	211	165	170	256	260	42	48	2	3	712	692
Luleå tekniska universitet	116	108	51	30	57	91			13		237	229
Lunds universitet					127	128			1	1	128	129
Malmö högskola	364	350	294	274	344	362	32	53	78	102	1 112	1 141
Mittuniversitetet	173	113	85	83		7			6	1	264	204
Mälardalens högskola	248	162		73	58	40			9		315	275
Stockholms konstnärliga högskola							1					1
Stockholms universitet	314	375	470	436	431	382	185	186	443	392	1 843	1 771
Södertörns högskola	216	237	124	212	83	56			1		424	505
Umeå universitet	88	91	87	120	174	210	46	29	76	56	471	506
Uppsala universitet	188	218	225	158	317	226			17	11	747	613
Örebro universitet	65	66	152	154	141	117					358	337
Totalsumma	3 290	3 537	3 238	3 276	3 468	3 586	641	637	958	809	11 595	11 845

Figur 29. Antal nybörjare per program mot lärarexamen fördelat på lärosäten, läsår

2013/14. Dans - och cirkus - högskolan inorporerades i nybildade Stockholms konstnärliga högskola den 1 januari 2014. Ytterligare nio studenter påbörjade under samma period en utbildning som kan leda fram till en civilingenjörs - och ämneslärarexamen på Chalmers tekniska högskola.

Uppgifter om antal nybörjare på lärarutbildningen fördelat per lärosäte och examensinriktning för läsåret 2013/14 finns i figur 29. Stockholms universitet har den klart största lärarutbildningen enligt detta mått. Stockholms universitet, Göteborgs universitet och Malmö högskola står tillsammans för 35 procent av nybörjarna på lärarutbildningarna. Flertalet av de större lärosätena erbjuder utbildningar mot alla de fyra examina som ingår i den nya lärarutbildningen medan de mindre lärosätena oftast specialiserar sig på ett lägre antal lärarutbildningar.

Uppgifter om nybörjare i lärarutbildningen fördelat per lärosäte och examensinriktning för läsåren 2012/13 och 2013/14 finns i tabell 10. Utvecklingen för de olika lärosätena varierar mellan läsåren och programmen. Det skedde till exempel en expansion av lärarutbildningen vid Göteborgs universitet där antalet nybörjare ökade med 220 studenter jämfört med 2012/13. Som helhet och i absoluta tal minskade lärarutbildningen mest vid Uppsala universitet.

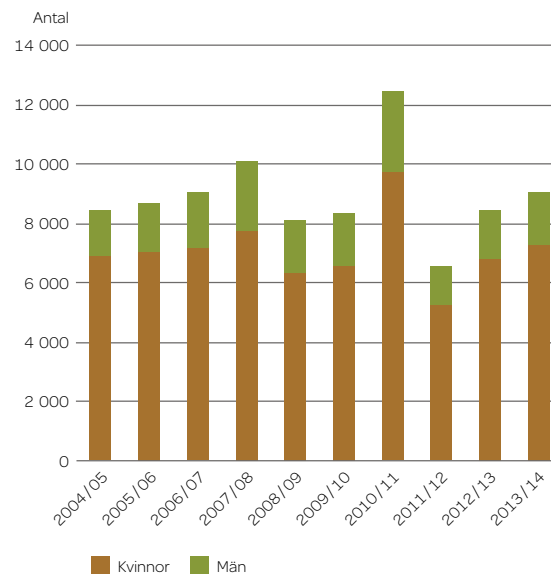
EXAMINERADE

Variationerna mellan läsåren i antalet utfärdade lärarexamina har varit stora, från som högst drygt 12 400 läsåret 2010/11 till som lägst knappt 6 500 läsåret 2011/12. Läsåret 2013/14 examinerades 9 070 från lärarutbildningen. Variationerna kring läsåret 2010/11 beror främst på lärarlegitimationsreformen.

De examina som utfärdats de senaste läsåren gäller främst den sammanhållna lärarutbildning som infördes höstterminen 2001 eller ännu äldre lärarutbildning. Uppgifterna om lärarexamina i statistiken avser således än så länge huvudsakligen äldre lärarexamina. Det beror på att få studenter ännu hunnit slutföra sin utbildning för någon av de nya lärarexamina eftersom till exempel den nya förskolläraryxamen med normalstudietakt omfattar 3,5 års heltidsstudier och ämneslärarexamen, beroende på inriktning och ämnen, omfattar upp till 5,5 års heltidsstudier.

Andelen män bland de examinerade lärarna har legat runt 20 procent de senaste åren. Läsåret 2013/14 var andelen 19,8 procent sett till hela lärarutbildningen. Andelen män bland de examinerade varierar dock kraftigt mellan de olika inriktningarna. I inriktningarna mot de yngre barnen / eleverna, som till exempel förskollärare, är runt 5 procent män. Motsvarande siffra för inriktningar mot gymnasiet är drygt 40 procent.

Figur 30. Antal lärarexamina uppdelat på kön läsåren 2004/05 till 2013/14.

FYRA ÅR AV KVALITETSUTVÄRDERINGAR

Under 2014 har Universitetskanslersämbetet avslutat det regeringsuppdrag som Högskoleverket en gång påbörjade och som innebär att under en fyraårscykel (2011–2014) utvärdera utbildningar som leder till examen på grundnivå och avancerad nivå. Totalt under fyraårscykeln har Universitetskanslersämbetet granskat 2 088 utbildningar inom 582 olika huvudområden för kandidatexamen, magisterexamen och masterexamen samt inom 50 olika yrkesexamina.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH METOD

Utvärderingarna har i enlighet med uppdraget från regeringen fokuserat på utbildningarnas resultat, i betydelsen hur väl de uppfyller kraven i högskolelagen och i examensbeskrivningarna i de förordningar som ansluter till lagen. Granskningarna har gjorts av bedömargrupper bestående av ämnesexperter, studenter och arbetslivsföreträdare, totalt cirka 1 300 bedömare har medverkat. Underlag för deras bedömning har varit studenternas självständiga arbeten, lärosätens självvärderingar och intervjuer med representanter för utbildningarna samt intervjuer med studenter.

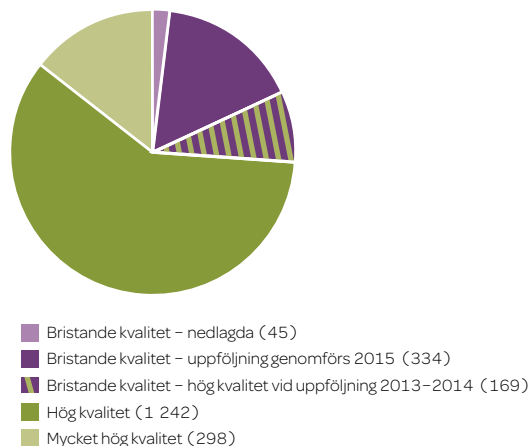
Utvärderingarna har resulterat i ett samlat omdöme på en tregradig skala: mycket hög kvalitet, hög kvalitet eller bristande kvalitet. För de utbildningar som fått omdömet bristande kvalitet görs en uppföljning efter ett år. Därefter har Universitetskanslersämbetet kunnat fatta beslut om att återkalla ett lärosätes examensställstånd för den aktuella utbildningen. Om uppföljningen däremot påvisar att bristerna åtgärdats tilldelas utbildningen det samlade omdömet hög kvalitet.

UTFALL

Figur 31 visar det sammanlagda utfallet av utvärderingarna 2011–2014. Under perioden har inga examensställstånd återkallats. Samtliga utbildningar har alltså efter uppföljning visat sig hålla hög kvalitet, alternativt har lärosätet valt att lägga ner utbildningen i fråga.

Nedslag i enskilda utvärderingar visar på ett varierat utfall. Exempelvis föll civilingenjörsutbildningarna väl ut

Figur 31. Resultat av kvalitetsutvärderingar för utvärderingscykeln 2011–2014, inklusive status för uppföljningar, per 31 december 2014. Siffrorna i parantes anger antal utbildningar.

med cirka 90 procent av utbildningar som höll hög eller mycket hög kvalitet. Likaså de konstnärliga utbildningarna där drygt 80 procent av utbildningarna fick omdömet hög eller mycket hög kvalitet.

Mer problematiskt visade det sig vara inom specialistsjuksköterskeutbildningarna. Hela 59 procent av de totalt 134 utvärderade utbildningarna fick omdömet bristande kvalitet, där centrala delar av problemen rör den verksamhetsförlagda utbildningen.

Ett eventuellt mönster är att andelen utbildningar som fått omdömet bristande kvalitet är något högre för yrkesexamen än för genomsnittet av övriga examensmål. En förklaring till skillnaden skulle kunna vara att utvärderingarna gjorts mot examensmålen. Eftersom yrkesexamen i allmänhet har såväl fler som mer explicita examensmål än generell examen kan metoden för dem ha medfört en ökad risk att brister framkommer.

Tabell 11. Utfall per utbildning som utvärderats 2011–2014

Examen	Totalsumma	Bristande kvalitet	Hög kvalitet	Mycket hög kvalitet
Kandidat	843	206 (24 %)	532 (63 %)	105 (12 %)
Magister	394	112 (28 %)	226 (57 %)	56 (14 %)
Master	379	77 (20 %)	214 (56 %)	88 (23 %)
Yrkesexamen	472	153 (32 %)	270 (57 %)	49 (10 %)
Totalsumma	2 088	548 (26 %)	1 242 (59 %)	298 (14 %)

RESULTAT

Utifrån intervjuer och interna kartläggningar kan Universitetskanslersämbetet notera att lärosätena lyfter fram ett flertal kvalitetsförbättrande åtgärder som en direkt följd av utvärderingssystemets utformning. Att så är fallet bekräftas också i de undersökningar som utbildningsutskottet låtit göra som del i en uppföljning om effekterna av 2010 års högskole-reformer. Ett tydligt och viktigt exempel är den ökade kunskapen om de nationella examensmålen och den lärosätesinterna diskussionen kring målen och deras anknytning till lokala kurs- och program mål. Lärosätenas åtgärdsredovisningar i samband med omdömet bristande kvalitet visar också på en rad kvalitetsförbättrande åtgärder i syfte att säkra eller förbättra studenternas måluppfyllelse.

En djupare analys av utvärderingssystemets kvalitetsdrivande effekter har påbörjats och kommer att slutföras under 2015. Det är en i raden av kommande analyser av den nyligen avslutade utvärderingscykeln, både i syfte att sprida resultat och för att sammanställa kunskap och erfarenheter som underlag för metodutveckling av kommande utvärderingssystem.

UTFALLET AV UTBILDNINGSAUTVÄRDERINGARNA I RELATION TILL ANTALET UTFÄRDARDE EXAMINA

Utbildningar vid alla lärosäten i Sverige har berörts av utvärderingarna och i tabell 12 redovisas utfallet av utvärderingarna per lärosäte. Tabellen består av olika delar: Utfallet av utvärderingarna per lärosäte (kolumn A), totalt antal examina per lärosäte 2011–2012 (kolumn B) och hur stor andel av dem som omfattats av utvärderingarna (kolumn C), samt utfallet av utvärderingarna fördelat på antalet examina som omfattats av utvärderingarna (kolumn D).

Resultatet av de utvärderade utbildningarna fördelat per omdöme och lärosäte framgår i kolumnerna A i tabell 12. Storleken på de utvärderade utbildningarna vid respektive lärosäte varierar emellertid. Ett mått på storleken ges av antalet uttagna examina, och för att visa vilken betydelse den variationen har redovisas också hur antalet utfärdade examina på de utvärderade utbildningarna fördelas per omdöme (kolumn D). Exempelvis vid Stockholms universitet fick 22 procent av de utvärderade utbildningarna mycket hög kvalitet, medan endast 6 procent av antalet examina på de utvärderade utbildningarna utfärdades inom de utbildningar som fick betyget mycket hög kvalitet. Det innebär att flera av de utvärderade utbildningarna som fick mycket hög kvalitet vid Stockholms universi-

tet var små. Ett annat exempel som visar motsatsen är Högskolan i Kristianstad, där 14 procent av de utvärderade utbildningarna fick omdömet mycket hög kvalitet, medan motsvarande andel för antalet examina på de utvärderade utbildningarna var 18 procent. För en mer detaljerad beskrivning av analys och metod, se Första analysen om kvalitetsutvärderingarna: Utfall av resultaten per lärosäte, Statistisk analys 2014/6, UKÄ.

Perioden 2011–2012 utfärdades totalt nästan 143 000 examina på grundnivå och avancerad nivå (yrkesexamina respektive generella examina), vilket framgår av kolumn B. Av dessa hade 92 000 examina, dvs. 64 procent, tagits ut från utbildningar som utvärderats. Detta åskådliggörs per lärosäte i kolumn C. Sett till det antal kurser och program som totalt ges vid lärosätena har alltså utvärderingssystemet inte varit heltäckande. Av tabellen framgår att det finns stora skillnader mellan lärosätena i hur stor del av antalet utfärdade examina som har omfattats av utvärderingarna (kolumn C). Spannet sträcker sig från att alla examina som utfärdades 2011–2012 omfattats av utvärderingarna (de åtta lärosätena överst i tabellen) till i några fall mindre än hälften av dem (de fyra lärosätena nederst i tabellen). En konsekvens av detta är att jämförelser mellan lärosätena bör göras med försiktighet. Ett diagram som illustrerar detta mer utförligt finns på UKÄ:s hemsida.

Att inte alla utbildningar har utvärderats beror på den metod som varit utgångspunkt för utvärderingarna. Inriktningen på resultat har förutsatt att ett visst antal självständiga arbeten ska ingå i granskningen av en utbildning. Då sådana arbeten saknats eller då endast ett fåtal funnits, har utbildningar av metodologiska skäl uteslutits. På grund av detta har utbildningar med färre än fem självständiga arbeten inte ingått, inte heller nystartade eller nyinrättade utbildningar och examen där självständiga arbeten ännu inte förelåg. Det senare medförde bland annat att lärarutbildningen och civilekonomexamen inte granskats inom ramen för utvärderingscykeln.

Tabell 12 visar att sammantaget 14 procent av utvärderade huvudområden och yrkesexamina hade fått omdömet mycket hög kvalitet, 59 procent hög kvalitet och 26 procent bristande kvalitet (kolumn A). Detta kan jämföras med att av antalet utfärdade examina på de utvärderade utbildningarna hade 10 procent fått omdömet mycket hög kvalitet, 68 procent har fått omdömet hög kvalitet och 22 procent bristande kvalitet (kolumn D).

Tabell 12. Utfallet av utvärderingarna, se förklarande text på motstående sida.

	A) Antal utvärderade utbildningar samt utfallet av utvärderingarna (procent)				B) Totalt antal utfärdade examina 2011-2012	C) Andel av totalt utfärdade examina som omfattats av utvärderingarna	D) Fördelning av antalet utfärdade examina uttagna från utbildning som varit föremål för utvärdering efter utvärderingsresultat			
	Antal	Andel mycket hög kvalitet	Andel hög kvalitet	Andel bristande kvalitet			Andel mycket hög kvalitet	Andel hög kvalitet	Andel bristande kvalitet	
Ericastiftelsen	1	0	100	0	11	100		0	100	0
Gammelkroppa skogsskola	1	0	100	0	13	100		0	100	0
Högskolan Evidens	1	0	0	100	20	100		0	0	100
Johannelunds teologiska högskola	1	0	100	0	27	100		0	100	0
Operahögskolan i Stockholm	2	0	0	100	28	100		0	0	100
Stockholms akademi för psykoterapiutbildning	1	0	0	100	29	100		0	0	100
Stockholms Musikpedagogiska Institut	1	0	100	0	14	100		0	100	0
Svenska institutet för kognitiv psykoterapi	1	0	0	100	48	100		0	0	100
Röda Korsets högskola	6	0	67	33	839	99		0	89	11
Ersta Sköndal högskola	8	13	75	13	731	98		5	95	0
Dans- och cirkushögskolan	4	25	50	25	64	97		24	26	50
Chalmers tekniska högskola	54	35	61	4	6 148	96		29	67	4
Sophiahemmet högskola	5	0	40	60	727	91		0	45	55
Försvarshögskolan	7	14	57	29	277	81		6	38	56
Konstfack	8	25	63	13	266	79		20	55	25
Örebro teologiska högskola	1	0	100	0	40	78		0	100	0
Karolinska institutet	45	13	47	40	4 116	77		16	42	42
Högskolan i Halmstad	64	3	42	55	2 758	77		1	60	39
Teologiska högskolan Stockholm	2	0	100	0	61	74		0	100	0
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	3	33	67	0	182	74		22	78	0
Blekinge tekniska högskola	21	10	52	38	1 863	73		1	77	22
Örebro universitet	78	9	65	26	4 635	72		3	81	15
Kungl. Konsthögskolan	2	0	100	0	97	71		0	100	0
Högskolan i Gävle	42	10	57	33	2 277	70		4	61	36
Högskolan i Jönköping	48	4	71	25	4 810	70		6	84	10
Mälardalens högskola	45	9	47	44	3 827	69		5	73	22
Mittuniversitetet	59	3	44	53	3 442	69		1	34	65
Linköpings universitet	129	18	66	16	9 509	67		10	81	9
Lunds universitet	209	20	62	19	12 441	67		17	67	15
Umeå universitet	149	15	55	30	7 973	66		14	61	25
Högskolan i Skövde	28	18	61	21	1 767	65		11	61	28
Sveriges lantbruksuniversitet	38	5	79	16	1 900	65		4	87	9
Högskolan Väst	21	5	62	33	2 158	63		0	56	44
Linnéuniversitetet	93	5	60	34	5 728	63		5	77	19
Kungl. Tekniska högskolan	36	8	69	22	5 056	60		5	82	13
Karlstads universitet	67	7	61	31	3 795	60		2	48	49
Uppsala universitet	186	20	57	23	10 283	59		16	57	27
Göteborgs universitet	201	16	62	22	12 437	59		9	72	19
Högskolan i Borås	36	11	58	31	4 027	57		5	72	22
Södertörns högskola	44	14	73	14	2 192	56		6	75	19
Malmö högskola	64	11	50	39	4 949	56		16	53	31
Högskolan Kristianstad	28	14	54	32	2 525	53		18	76	6
Luleå tekniska universitet	51	14	65	22	2 588	53		7	72	21
Stockholms universitet	156	22	63	15	11 376	50		6	75	19
Högskolan Dalarna	33	9	48	42	2 620	46		1	51	48
Gymnastik- och idrottshögskolan	2	0	100	0	240	46		0	100	0
Stockholms dramatiska högskola	1	0	100	0	115	37		0	100	0
Handelshögskolan i Stockholm	2	100	0	0	1 115	36		100	0	0
Beckmans designhögskola*	3	33	67	0	67	-		-	-	-
Övriga	-	-	-	-	399	-		-	-	-
Totalt	2 088	14	59	26	142 610	64		10	68	22

*SCB har inte huvudområde för Beckmans 3 kandidatexamen (modedesign, produktdesign och visuell kommunikation) och det är inte möjligt att redovisa dem separat.

